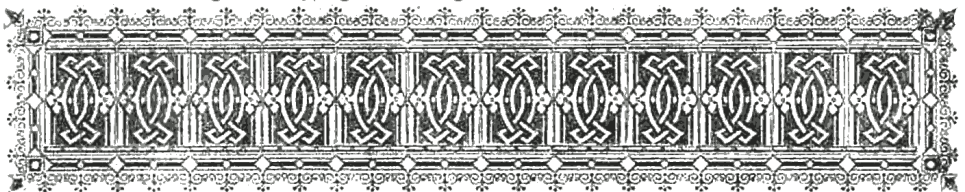

Andrīvs Niedra

Zemnīka dāls

SATURS

Trejs Laimis kūdalis	3
Pirmo kūdalá	6
Ūtrō kūdalá	43
Trešo kūdalá	63
Catūrtō kūdalá	69
Beigys	74

Trejs Laimis kūdalis

Kai nūsylņōjuši calmi ataugā, tai jī obeji stōvāja vīntuli storp jaunū paaudzi.

Patš zemņiks kotru vokoru izgōja aiz vōrtenim i ilgi nūzavārā iz vokoru pusi. Tai jys zynōja, kaida reit b̄yš dīna. Tod jys paglōstāja īsiermū kuplū bōrzdu i lieni pagrīzā bryunū, grumbainū vaigu iz reita pusi. „Leita laivys” par mežu jam stōstāja, kaida b̄yš nakts. Jys pōrlaidā acš par jō poša kūptim teirumim: varāja dziedāt, kai labeiba brīst... Zemņiks nūzapyutā i gausi īgōja atpakaļ ustobā.

Poša beja jaunōka. Klusā, veiceigā gaitā jei tēcāja nu klāva iz pogrobu, nu pogroba iz klieti. Tod nūstōja iz pogolma i klausājās, kai klāvā mīreigi gramōja paādušōs gūvš. I jei nūzapyutā...

Jīm nabeja bārnu.

„Navajag kurnāt, mōt...” zemņiks cytu ņaizi teicā, kod dziedāja saimineicys nūpyutys. „Laimā poša zyna, deļkō jei tai dora. Kur bārni, tī bādys...” I jys ōtri īgōja ustobā.

Saimineica atsasāda zam vacōs līpys. Putinenš lieni aizčierkstāja. Saimineica sādāja i vārās iz vokoru pusi: mōkuli vīns pec ūtra palyka palāki, tik divejim vāļ beja sorkona mola.

„As tāv soku: tāv nav bārnu Laimis! Kotram cylvākam nūlykta sova Laimā...”

„Kab koč maņ b̄ytu bārnu Nalaimá!” saimineica nūzapyutā. „Áj niu tukšā ustobā... gulštīs tukšā gultā... B̄ytu paglōstiejusā garum īdama, a kū glōsteisi: akmiņš i kūks!”

„Ai, ai saimineic, tai nav labi: navajag dzeiņ sovu Laimi prūjom... Voi tāv lūpeni naīt pa rūkai, voi tāv klietš nav pylna, voi vuškenis nastai goj kai snīga koponys?”

„Kam tys vyss palikš?”

„Nasauç Nalaimis, saimineic: bārnu Nalaimá ir tei vysgryutōkō!”

„Kab maņ koç kapenš b̄ytu kopūs, pi kō pasādāt svātdīņōs... Ar grōbekli apkostu, puçeitis īstateitu...”

„Kai tu poša grybi... As parunōšu...”

Saimineica sazatoryuka. I kai jei varāja tai ōtri aizmigť? I... da, jai tok rōdājās, ka niupať nazkas runōja, a nivīna nabeja. Viejeņš šņōcá līpā. Vāļ vīnam mōkuleišam mola beja sorkona.

„Cik tys tai sovaidi!” saimineica padūmōja. „As vāļ atbīldieju: kab maņ koç kapenš b̄ytu!”

Jei strāçeiti pastōvāja, nūslauchāja acš i īgōja tymsijā, tukšijā ustobā. Tik ciercinš tī çierkstāja, lai dorba ļaudš mīgā vīgļōk pyustūs, pyuļu nostu nūlykuši.

* * *

Tys beja ūtrā pavasarī. Itik ōtri vacīs saiminīks vāļ nikod nabeja skriejš iz mežu. Div vōrnys sazatoryuka i krākdamys aizskrāja iz kaimiņu bierzi.

Mežā zemnīks apzastōja i ar mitrom acim pazavārā iz bārza calmu i pi tō klōtu augūšū atvasi.

„Kai tys var b̄yť!” dūmōja zemnīks. „Itá itū bārzu as beju izlasiejš deļ šyupelá leikstš jau pyrmijā pavasarī pec kōzom. Bārzs izauga, šyupelám leikstš navajdzāja. Tod as iztaisieju lemesneicu nu tō... kai ar sovu draugu runōju ar lemesneicu plašumā. Kam cytam lai as stōsteitu sovys dūmys? Tūmar nu vacō calma izauga atvasá i niu m̄ysim vajaga šyupelám leiksti!”

Vacīs saiminīks raudōja i smājās, boltū bārza leiksti glōsteidams. Jys ōtri apzavārā vysapleik. Nā, nivīns nabeja dzierdiejš kai vacīs saiminīks raudōja i smājās. Tik vacōs prīdis tai žieleigi pyutá: prīdom nikod naaug atvasis.

Saimineica poša beja aizsnaudusá klietī. Tys ir: navys taidā eistā mīgā, a tai kai pušaizsnaudzā. Jei skaidri dzierdāja, kai mozīs

tīpaļ sūplok pyutās... tai viņ ōtri, ōtri. I klietš grīstus jei rādžāja. Vōrpu vaiņucenš beja pīsprausts pi sejis. Jei nabeja maniejusá, kai īgōja gaška i atsasáda iz apgōztys baļvenis pi jōs.

„Kas par breinumim!” saimineica klusu padūmōja i greizi pazavārá iz gaškys grumbainū vaigu i leukū mugoru. „Niupaļ vairs navaru pīmināt, kai gaškai vōrds! Icik rādžāts cylvāks! Teiri kai nūreibusá!”

Saimineica vārās i gaidāja, kū gaška sacās. Varbūt dzierzūt bolsu varās īgōdōt, kas par cylvāku. Gaška saleikusá sādāja, vārās iz mozū puisānu i nascāja ni vōrda.

„Voi nav smuks puiseitš, krystamōt?” saimineica beidzūt īsōka runōt.

Gaška pagrīzá palākōs acš iz jū, pazavārá skumeigi jai acīs, nūzapyutá i nascāja ni vōrda.

„As gon, krystamōt, vairs nabeju ceriejusá pīdzeivōt taidys prīcys!” nadrūsi runōja saimineica.

Gaška ar lelōku uzmaneibu pazavārá iz gulātōji.

„Kai to nā, mait!.. prīcys vysī gaida, vysī cerej...” vacō otkon aplkusa.

Saimineica nūzapyutá i nazynōja, kū vairs sacāt.

„Voi tu redzi, mait, kai jys kōjenis kustynoj?” vacō pec strāčis pošā īsōka. „Namīreigs cylvāks jys bēs... īš iz reitim, iz vokorim. I tova sirsnená, mait, tam leidza viņ laissīs kai bolūdeitš...”

„Kab Laimá tik dūtu jam lelam izaugt!” saimineica čyukstāja i osorys jai saskrāja acīs. „Kas niu par mani, par vacu cylvāku...”

Gaška izjāmá kuleiti nu veikša.

„As táv, mait, nazkū atnešu...” čyukstāja jei i pīzalīcá pi gultys.

Saimineica pagrīzá acš iz kuleiti. Taidi kai izsukōti lyni tī beja īškā.

„Paļdis, krystamōt, paļdis...” jei sacā, tik nazynu, kod niu tikšu pi vierpšonys... Taipaļ jau pōrīš vīns-ūtrs breisnenš ar dālu...”

„Gon jau máit, atīš i vierpámīs laiks...” gaška atbīldāja. „As táv atnešu trejs kūdalis... nūlikšu tá teineitī. Tys jau tīsa gon: tagad pi vierpšonys natiksi. Tod, kod dāls bīš lels, kod dāls aizīš svešuma... gon jau tūražis nōkš tī garī vokori. Vāļ as táv kū teikšu: vārþ, máit, stypru pavedīni. Aiz itō pavedīnā tu dālu viļksi atpakaļ nu svešom zámom. Vārþ stypru pavedīni: kod tys tryukš, tod dāla vairs atpakaļ nadabōsi... I vāļ kū: iz reitu pusi tu dālu vari laiš i iz vokoru, i dīnvydu pusi, a iz zīmelim nalaid, Deļ zīmelim maņ kūdalis nav...

„Kod pavedīnš tryukš, tod dāla vairs naredzeišu!” saimineica kai mūrgūs teicá. „Voi ta nikod as jō vairs naredzeišu?”

„Kod pavedīnš tryukš, tod dāla vairs atpakaļ nadabōsi...” gaška klusi atkōrtōja. „Rádžāt jū dabōsi tod, kod jys osorōs mozgōsīs svešumā...”

Saimineicai nazkas īzadyurá kryutīs. Osorainom acim jei pazavará iz sorkonū vaidzeni boltā vylnaineitī. Puisāns tai soldi gulāja...

„Krystamōt...” saimineica gribāja sacāt, a gaškys jau vairs nabeja. Saiminīks gōja pa durovom īškā ar boltō bārza leiksti par placu...

Pyrmō kūdalá

Kod Zemníka dāls beja desmit godu vacs — jam vairs nivīns kūks nabeja par augstu. Nōcá pīcpadsmī godu vacs — nivīns orklyš jam nabeja par smogu. Kod jam pagōja jau divdesmit godu — nabeja nivīnys dzīsmīs, kurys jys nazynōtu.

Zemníka bierzš naapklusá vysu vosoru. Par nakti tricá laksteigola, par dīnu dzīdōja Zemníka dāls. Tōlumā klausājās vīna-ūtra tautu máita i sirdš jai sīldājās nasaprūtāmōs žālobōs.

Laksteigolai pītryuka dzīsmu i jei apklusa. Zemņika dālam dzīsmu napītryuka leidz vālam rudinām. Kod nōcā jaunīs pavasarš, tod Zemņika dāls sōka par jaunu sovys nasaskaitamōs dzīsmis i pričōjās par tū, ka ceirulš i bierzš dzīd jam leidza. Raudzāja sviļpōt malnš strods, bet tam dzīsmā izgōja taida paeisa...

Ŗaiz nūstōja bierzš molā svešinīks i klausājās, kai dzīd Zemņika dāls: kotrai vogai sova dzīsmā.

„Dīvs paleidz orōjam!” svešinīks sacā.

„Taipať i celā gōjiejam!” Zemņika dāls atbiļdāja, paklabynōja vārstuvi i īspraudā speidūšūs lemešus zalā valānā.

„As vysu laiku tá skotūs i breinojūs...” celāveirs īsōka.

„Parkū ta tu breinojīs?”

„As breinojūs partū, ka tovs orklys taidš patš, kai tovys dzīsmis.”

„Kai tai?”

„Redzi, ar orklu tu ar iz vīnu pusi, vogys golā tu aprgīz zyrgu i ar iz ūtru pusi, a valānys ikkotru Ŗaiz kreit iz tū pašu pusi...”

„Nu da, as tok pōrceļu vārstuvi...”

„Tys nikas. Valāna myužam kreit tik iz vīnu pusi. Taipať i tovys dzīsmis: tu dzīdi par šū i dzīdi par tū, bet myužam tik nu vīnys pusis...”

„As dzižu par vysu, kū as radzu...” Zemņika dāls nadrūsi atbiļdāja.

„Tu redzi vysu tik nu vīnys pusis!” Celāveirs atbiļdāja.

„Kai tai?”

„Kas tys par trūksni tī bierzī?” svešinīks vaicōja.

„Viejš pyuš...” Zemņika dāls atbiļdāja.

„Tys tik nu vīnys pusis tai izaskota...” teicā svešinīks. „A ka pazavārtīs nu ūtrys pusis, to tys nav viejš...?”

„Kas to tys ir?”

„Mož ka tōs bierzš žalobys...” celáveirs klusu atbīdāja. „Bierzš nūzapyutá.”

„Deļkō? Deļtō ka tai sova liktiná žāl. Tei verās iz augšu i rádž, kai mōkūni tī maun: lely i mozi, pulkūs i pa vīnam... vysi maun tōļōk i tōļōk... A bierzái jōpalīk tápaṭ. Viejš atīt i aizīt, putineni atsamat i skrīn tōļōk, a bierzái jōpalīk tápaṭ. Tī poši teirumi, tōs pošys pļovys... Izkreit snīgs, nūzalaiž, i otkon tī poši teirumi, tōs pošys pļovys... Tai tys beja symts godu atpakaļ i tai tys bjš leidz laikam, kod tova cierva esmiņš nūgōžš vīnu bārzu pec ūtra... Deļtō bierzái žāl sova liktiná i tei nūzapyuš. A tu dūmoj, ka viejš pyuš...”

„Voi tu vysom lītom redzi ūtru pusi? Zemņīka dāls pec strāčis vaicōja.

„Vysom!” celá gōjīejs atbīdāja i nūskuma.

„I tu zyni, kaidš mōkūnim ir vierss i kas tī aiz tō zylō meža dzeivoj?”

„Zynu... I cylvākam as radzu ūtrū pusi. Cyts svāts kai bazneicā, bet as radzu, ka nalobys dūmys lūžņoj ap jō sirdi. Cyts smejās, bet as radzu, ka jam osorys bierst īškā.”

„Īškā?”

„Zynoms, īškā. Tu dzīdi vysu nu ōrīnis deļtō, ka tu vysu radzi nu ōrīnis...”

„Voi zyni...” Zemņīka dāls gribāja kū teikt, bet sazakaunāja.

„Nu?”

„Dažu řaiz maņ ir tai ap sirdi...”

„Kai?”

„Nu, tai... grybātūs rádžāt ūtrū pusi. As siežu vokorā iz sūlenā zam līpys i verūs. Iz pļovys celās bolta mygla, aiz myglys malns mežš... nakustynoj ni zarenā. Mygla kuš kai škidri pologi i maņ rōdīs, ka tī iz mežu īt boltys jaunovys, tōs īt garōs vārtaņōs, lieni, lieni i narunoj ni vōrda... I tod maņ gribīs rádžāt, voi patīši tōs ir jaunovys? I deļkō tōs izaug tik lelys, leidz ágļu golym? Maņ grybātūs

zynoņ, voi tōs ir nalaikā myrušu bārnu dvāselis... deļkō tōs tik klusys?”

Svešinīks nūzapyutá.

„Dzīd lobōk sovys vacōs dzīsmis...” jys sacá i nūjámá capuri, lai nūsauceitu svīdrus nu bōlōs pīris.

Zemnīka dāls nūdyurá acš. Kod jys tōs otkon pacálá, tod svešinīks taisājās jau iņ.

„Najam, cīmeņ, par ļaunu...”

„Nu?”

„Voi tu daudzi dzīsmū zyni tai... nu ūtrys pusis?”

„Zynu gon...”

„Kur tu tōs mōciejīs?”

„Nu vīnys vacys, vacys māmenis.”

„Kur jei dzeivoj?”

„Tōli, draugs...”

„Cik tōli?”

„Trejs godi iz tīnīni, trejs atpakaļ...”

„Voi iz vokoru pusi?”

„Da, iz vokora pusi?”

„Zemnīka dāls ilgi vārās aizgōjījam pakaļ. Tod jys nūzapyutá, īsplōvá sauvjōs i izvylka lemešus nu valānys.

„Nū, vogu!” jys saucá. Dzīdōņ jys vairs nadzīdōja...

„Nazyn, kas tam puikai tagad nūticš?” mōtá pec dažom dīnom nadrūsi pavaicōja. „Ni vairs dzīd, ni gavilej...”

„Vysam sovs laiks...” tāvs atbiļdāja i izgōja ōrā.

Atgōja Jōná dīnys vokors. Meži tricāja nu Jōná bārnu dzīsmom. Jōná gunš laistājās nu vysom pušom. Vysa goda prīca kai vieja šņokšona plyudá par teirumim i pļovom. Reit vairs nabýš zīdu i nabýš prīcys.

Zemnīka dāls sādāja iz sūla zam līpys. Korstū golvu jys beja atspīdš obejōs rūkōs, spieceigī placi raustājās kai sōpōs. Nacik tōli

gōja cauri máitu pulks, vysom vainūceni golvā i Jōņu zōlis kliepī. Divejom, trejom sūli palyka lieņōki iz Zemņika dālu skotūtīs. A jys napacālā vaiga. I leigōtōjis klusom aizgōja tōļōk.

„Dielen, as tāv palākūs svōrkus nūlyku ustobā iz krāsla...” mōtā sacā sovā klusā bolsā. „Ar vacīm tu navari iņ leigōt.” I jei izlyka sovu nūstrōdōtū rūku iz placa.

Dāls napakustāja.

„Dielen, voi ta mās ar tāvu vairs tovi draugi naasom?” mōtā skumeigi vaicōja.

Eļsdams dāls jai kryta ap koklu.

„Mōt, mōt, laid, mani pasaulī!” jys saucā. „As vairs navaru... maņ tā jōnūsleikst žālobōs kai iudinī!”

„Kas ta tāv, dāls, tā ir teičš ļaunu vōrdu? Mās ar tāvu... tu jau zyni, mās obi asom klusi cylvāki, mýsu dūmys, dāls... tōs ap tevi viņ tynās, ap tevi viņ... kai zali dzeipuri...”

„Vyss, mōt, tā ap mani tynās...” dāls kai sōpōs atsasaucā. „Dīnu i nakti, zīmu i vosoru... vyss tā ap mýsim taipaņ viņ apleik it... kai teituvīs. Tī dzīd, tōs pošys Jōnā dzīsmis kai pārni. Jōnā guņš dag tymūs pošūs kūkūs kai pārni i cytugod tys otkon býš taipaņ. As aršu tū pašu teirumu i braukšu pa tīm pošim celim... Mōt, vyss jau ir bejš, vyss býš taipaņ... Maņ gryuši palīk pyušt... Laid, mōt, laid, mani prūjom!”

Naktī mōtā vōrāja vysaidys zōlis pec vacūs ļaužu padūmim: gon pret ļaunu aci, gon taidys, kurys sirdi mīreigu dora. Bet napaleidzāja nikaidys zōlis, — laikam par daudz osoru tōm beja liejis klōt. Atgō saulis dīnys, speidāja otkon pylns mieness, a tōs naktš naizkleidynōja nikaida gaisma, kura kai spōrnūs beja nūzalaidusā par Zemņika dāla dvāseli.

Tāvs ilgi vārās i cītā klusu. Kod jys vokorūs aiz vōrtim stōvāja zam līpys, jys vairs nazavārā leita laivys... jō sirdš beja gryuta kai

pīmierkusá prīdá. Rudinī, kod beja nūkults beidzamīs klōjīņš, jys pakōrá spryguli pi sīnys i pajāmá dālu aiz rūkys.

Pi stallá jī nūstōja. Siermīs ierzelš bubināja i kosa zāmi ar prīškys kōji.

„Itū as audzieju deļ tevá...” tāvs klusom sacāja, „táv, ar kū tautōs braukť. Bet laikam mýsim ar mōti Laimá nabýš tōs prīcys nūlykusá. Jam, dāls, sovu zyrgu i jōj pasaulī. Sajōj, sameidi sovys žalobys... Tik vīnys lītys naaizmieršť, dāls: mōtá nav tō peļņiejusá, ka jōs actenis aizmīdz sveša rūka...”

Tai Zemņika dāls aizgōja svešūs ļaudīs. Mōtá vāļ ilgi stōvāja aiz vōrtim, nūsolušys rūkys prīškautā salykusá, i vārās iz mōkulim, kas vāsu myglu dzeidami, gausi styumās iz vokoru pusi. Tik tod, ka mōkuli sazalāja vīnā malnumā ar bierzi, tod mōtá īgōja ustobā, izlyka auklu izkoltušam ratenám i sōka sprāšť pyrmū kūdali. Áglis skols kiupāja i sprakstāja, a mōtá miercāja pavedīni poša ar sovom osorom...

* * *

Celá molā sādāja ubogs. Zemņika dāls apturāja zyrgu.

„Krystāv”, jys vaicōja, „voi tu zyni māmeni, kura vysys lītys rádž nu obejom pušom?”

Ubogs pazasmāja.

„Zynu!” jys atbiļdāja.

„Voi tu vari maņ parōdāť ceļu iz tīni?”

„Varu!”

„Voi tá býš pareizi?”

„Býš!”

„Voi vāļ tōli?”

„Tōli!”

„Kai ta varātu zynōť, kurs ceļš taisnōkīs?”

„Kurs tōlōks, tys taisnōks!” atbiļdāja ubogs i otkon pazasmāja.

„Paļdis, krystāv, i par tū!” Zemņika dāls nūskumeigi teicá. Zyrgs nūzasprauslōja i bryda tōļōk pa rudiná dublim.

Vāļ daudz ņaižu Zemņika dāls vaicōja celá nu svešinīkim. Kas zynōja šū ceļu, tī vysī sacá: kū tōļōk, tū taisnōk. I vysī tai sovaidī smīgnāja. Trejs vosorys Zemņika dāls klausājās svešu ļaužu dzīsmīs. Taidys pošys tōs vysur: vysys dzierdātys, vysys dzīdōtys.

Atgōja trešīs rudīņš. Vīneigi viejenš dzīdōja sovu dzīsmī, tū pošu myužeigū, osoru pylnu rudiná dzīsmī. Zemņika dāls klausājās i dūmōja.

„Voi as naasmu šam viejam radīņks?” jys vaicōja nu sova zyrga. „Bez celá, bez atpyutys, sirdī skaņ tei pošā myužeigō rudiná dzīsmá — osoru pylnō...”

Zyrgs nūzasprauslōja i brīda tōļōk pa rudiná dublim.

Tá Zemņika dāls izņraizis savylku povodu. Tīpaļ, taišni priškā jys dzierdāja dzīsmī. Spieceigi plyudá jaunovys bolss, gon lūceidamīs, gon taišni kai tārauda esmiņš. Zemņika dāls gribāja atkōrtōt pyrmū pajiemīni i navarāja: dzīsmá beja par daudzi sveša.

Jys nūkōpá nu zyrga, pajámá tū aiz povodys i gōja iz prišku. Dreizi jō cauņu capurá aizamátá cysu juntā. Jys pīsāja zyrgu pi spōris, pīzalicá i attaisāja durovys.

„Lobs vokors!” jys teicá īidams.

„Lobs vokors, gasteņ!” sprauns bolss atteicá.

Zemņika dāls apzavárá. Beja moza, moza ustabená, ar divim mozim lūdzenim. Ustabenis vydā izplāstys lelys austuvis ar raibu izraksteitu audaklu viersā. Austuvjōs sādāja vaca, vaca māmená, myna pamynys, saudāja atspūli i dzīdōja nadzierdātū dzīsmī.

„Atsasiest, bīsī gosts!” jei sacá i pajámá jaunu spūleiti.

Zemņika dāls atsasāda pi ceplá iz myurená, vārās, klausājās i breinōjās. Jys breinōjās par raibū audaklu, par mōmulenis snīgboltīm motim, par jōs jautrijom acim, a vysvairōk par jōs dzīsmī.

„Voi táv, krystamōt, daudz taidu dzīsmu?” jys pavaicōja.

„Daudz, krysdieleņ, daudz!”

„Kur ta tu tōs vysys jam?”

„Pazaskotu, dieleņ, pa vīnu lūdzeni — dzīsmái vīna pusá gotova, pazaskotu pa ūtru lūdzeni — gotova dzīsmái ūtra pusá.”

Zemņika dālam nūtierpa sirdš.

„To jau tu bysi tei māmená, kas rádž vysys lītys nu divejom pušom?” jys nadržsi pavaicōja.

„A tu bysi tys Zemņika dāls, kurs valānu i dzīsmi iz tū pašu pusi mat?” jei apzavaicōja.

Zemņika dāls navarāja nūcīst; jys nūbučōja māmenis kaulainū rūku.

Vácineitá jam atglaudāja pīlypušūs pi pīris motus.

„Áj, izaguļ, dāls. Gon jau reitá izarunōsim.”

Nūvōrdžš i pīkusš Zemņika dāls izalaidá mīgā kai dūjeņu spylvynā. Caur mīgu jam skanāja ausīs austuvīs vīnaidī sitīni i vacōs māmenis jaunō dzīsmá.

Ūtrā reitá jys pazamūda vāļ zam gaismys ausšonys, a vacō māmená beja tīpaļ austuvjōs. Vāļ breineigōku rokstu jei audá i dzīdōja vāļ sovaidōku dzīsmi.

Zemņika dāls nūzamožgōja, sasukōja motus, paādá i atsasāda iz myurená. Jō acš gōja vysapleik pa ustabeni.

Vacō māmená pazasmāja i pakratāja jam ar pierstu.

„As jau zynu, táv tī lūdzeni viņ prōtā stōv!” jei sacā. ”Nu áj, áj, pazaskoļ. Paprišku tī pi tō pa labi. Tod pastōš maņ tū, kū redzeisi.”

Sirdš Zemņika dālam stypri sytōs, kod jys atsasāda pi lūdzená. Paprišku jam apreiba acš, tod jys pīroda i elpu aizturādams vārās.

Cik ilgi jys tai vārās, tō jys patš naatjādžá. Vácineitá izlyka jam rūku iz placa i izmūdynōja kai nu jauka sapyna.

„Nu, dāls, kū redzieji?” jei smīgneidama vaicōja.

„Oi Dīven, krystamōt, kas par jaukom lītom!” Atbīdāja Zemņika dāls i sasyta plaukstš. „Paprīšku as dūmōju, sok, tys laikam m̄ysu muižā: greida taida viņ rūtaina i sleideiga, kai lads, pi sīnom taidi spīgeli, ka bailis jem tymūs skatātis — tai speid,.. Vysapleik bīldis, taidys zalta ramōs; iz cytys radzama zīma, iz cytys pavasarš, a iz cytys cylvāki, i nazagryb ticāt, ka tōs ir bīldis: dūmōjās, ka niupať kūkūs sōkš pyust viejeņš, ka tāv tys svešīs cīmenš snāgš rūku... I tod pa tōm ustobom skaņ tik jauka muzyka i staigoj taidi lely kungi i lelmōtis, maņ mugora tai i līcās iz rūkys bučošonu, zeids viņ čaukst i samts valkāš pa greidu kai vosorys nakts. As tai veļ nūdūmōju, sok, cik jauka dzeivá tīm lelkungim. A tá izražizis klausūs, i voi zyni krystamōt: jī vysi runoj tymā pošā volūdā, kai māš! Kū tu dūmoj, krystamōt: tik skaidri, tik gleiši... vysi kai nu grōmotys. Tod jī sādāja ap goldu i malni kungi jīm nāsá iedīņus i dzierīņus, tod pīzacālā vīns sierms kungs, par vysim cytim cīneigōks, i īsōka runu... tik skaisti, tik mīleigi, kai patš mōceitōjs. As klausūs, klausūs, i nimoz namonu, ka maņ osorys bierst par vaigu. Jys runōja, ka šys asūt gonūs gōjš i orklu cylōjš, i ka šam rūkys asūt bejušys tulznōtys nu sprygulá kōta. I kai šys gōjš pasaulī, kai cytkōrt vacīs tāvs Jākobs, tik vīni svōrki mugorā i vāzda rūkā. Jys rōdāja zorainu vāzdu i rōdāja nūdylušūs pušvylnonūs svōrkus. Tīm vāļ beja pīzačierš puteklis, patš ar sovu rūku tū nūjāmá. I tod asūt nōkušys taidys dīnys, kaidu šys sovim bārnim nikod navālātu, kur šys stōviejš atstōts i nūvōrdzš upis molā i dūmōjš, cik mīreigs i vāss tī vyss dybynā. Da, šys zynūt, kas ir vīntuleiba i izmysums. Bet šys zynūt i kas ir dorbs, kas dorba svieteiba. Trejsdesmit godu šys asūt strōdōjš dīnom i naktim, leidz variejš tai kai šūvokor atlīkť mugoru i atsapyušť sovu bārnū i draugu vydā. Trejsdesmit godu šys nazynōjš, kas ir svātdīnā, kas svātki, cikom beidzūt nu sovim bārnim īzamōciejš, ka prīca i atpyuta ir jauka Dīva dōvyna. Dorbs i atpyuta — tī obi lai vejūtis caur m̄ysu dzeivi, kai ar pučom izpuškōtys zalta važys. I iz dorbu i atpyutu šys

skubynojūt mūsu tautys brōļus i par tū dzerūt sovu glōzi... I voi zyni, krystamōt, tod nōcá vacō kunga dāly i maitys i bučōja jam rūkys, i draugi jū apkampá i dzīdōja nu sirdš.

„I tu?” váceitá smīdamōs pavaicōja.

„I as? Krystamōt, maņ sirdī pazamūda jauna dzīsmá. As jōšu pa dzimtinis kolnym i lājom i dzīdōšu par dorbu i par atpyutu. Nav tys, tauta, tovs liktinš, ka dyumojā seji dzymst tovi dāly i dyumūs syuroj jūs osorainōs acš leidz kopa molai. Jīm ir tiseibys snāgtīs pec pavasara, pec zīmys i tōs sīnys; ari jīm atskaņ nadzierdāti svešu zámu meļdeni. Nav vairs tovim dālym jōleikst leidz siermam vacuumam zam lela gryutuma, kur piersti palīk steivi i mugora leika. Ari jīm Laimis mōmulená ir gōdōjusá par atpyutu i par mīreigu myža vokoru. Deļkō tu nūzapyuti, gudrīs orōjs, teirumā molā, kod tu dūmoj par sovīm bārnim? Voi nasajiut tova sirdš, voi nadzierd tova dvāselá, ka jīm izausš breiniškeigs reits, i ka ceirulš jīm dzīd jauku dzīsmi? I breivi nūzapyusš laimī i pōrtykā tovu bārnū kryutš, i atrasš jōs vōrdus prīceigom dzīsmom, jo jūs bolss pazacálš jaunu laiku saskanī... Skotīs, krystamōt, tai as dzīdōšu dzimtinis sātōs; tai as atspierdzynōšu sovu brōļu iztveikušōs dvāselis iz jaunu cereibu...”

Váceitá leidzcīteigi pazavārá, kai Zemņīka dālam mirdzāja acš. Tod jei klusom teicá:

„Nu pazaskoť, dāls, i pa ūtru lūdzeni...”

„Zemņīka dāls paklausāja i atsašāda. Aiz mugorys otkon skanāja systuvju kloudzīni i váceitis spūdrō dzīsmá.

„Nikō navaru sarádžāt!” Ņūrdāja Zemņīka dāls. Kod jō acš pīroda pi tymsa, jys īraudzāja tymsu, pīkvāpušu pogroba ustobu. Pa pušizdauzeitu lūdzeni varāja manāt spūdri apgaismōtys mōjis lūgus, tūs pošus, aiz kurim cīneigīs siermgaļvš beja turiejš sovu svineigū runu.

Aizdadzynyōja mozu petrolejis lampeni. Namīreiga līsmenā apgaismōja trejs sīvītis: vīnu, jau vairōk kai pušmyuža, vacu atbrauceitom rūkom pi mozgojamōs baļvys. Ūtraī beja godu divdesmit, nateirōs zamejōs drābjōs i par placim nūšļukušā, namozgōtā kraklā, kura pašulaik pyna kuplu bizi, iz gultys molys sādādama; treša, par tū gryuši beja pascāt, voi tei beja jaunova, voi maitinā. Tei sādāja iz treju kōju beņčeiša, ar saulis sorgu rūkā, capuri ar sorkonu spolvu golvā, kai iz izišonu apzagierbusā. Jei vārās to iz mōti pi drābju baļvys, to iz mōsu pi gultys; tod aizlyka ar rūku muti i žōvōja.

„I tū as tāv soku, ka as poša nūjimšu sāv ustobu, vari koč tu iz golvys staigōt. Ka Minne taida muļka, lai palīk pi jiusu. Tū tik zyni, kai izplāšt nu manā beidzamū kapeiku. A voi esi deļ manā koč drābis lupateni nūpierkusā? Lela patikšona maņ nūpleisušai pa īlu skraidāt! Glaunōks cylvāks īskatātis nagryb...”

„As ari īšu ar Līzi!” atsasaucā ūtra mōsa, ar saulis sorgu urbynōdama sapyvušū greidu. „Tod as zynu: kū as nūpeļneju, tys maņ palīk!”

„Voi zyni, kai likšu par žaunom!” mōtā ōtri, dūsmōs aizklīdzā, styngrijā rūkā turādama slāpnu drābis gobolu. „Laikam tu navari sagaidāt. Beigusā bītu pa prišku mōceišonūs!.. I tu ari maņ, tei...” jei pazagrīzā iz vacōkū maitu. „Voi tāv ir īgōjš prōtā koč piersteni dadūrť pi baļvys? Kas tevi ikkotru reitu apgierb kai preilēni, kas atnas iudini, kas izvōrej kopeji? I tāv veļ žāl tūs pōrs kapeiku...” Kai lelu nataisneibu cīsdama, jei umai nūsvīdā slāpnū drābis gobolu baļvā, atsaspīdā poša iz baļvys molys i samīdzā ar obejom rūkom golvu.

„Tei niu ir tei pateiceiba par munom divdesmit godu pyuļom!” jei sacā. „Voi deļtō as asmu skriejusā i givusā, asmu malōjusā i zogusā; asmu ar jālom rūkom strōdōjusā bodu cīsdama, nakts nagulādama! Vysi tok vacōki dūmoj, izaugš, sok, bārni, bīš atspaidis,

bīš vīglōkys dīnys... Tá ir munys vīglōs dīnys pi drābju baļvys, cikom máitys staigoj špacīrāṭ ar jaunkungim.

„Nu beidḗ jau sovus pōtorus!” pec jakys snīgdamōs dūšeiḡi atsasaucá vacōkō máita. „Vīns i tys kotru boltu dīnu... apnykst jau!”

Mōtá nabeja apmīrynōta. Kai drudzī raustājās jōs dorbā saleikušī placi.

„Kas maṅ kaitāja nadzeivōṭ muna tāva sātā!” jei tōļōk gaudōja. „Vīneigīs bārns, četri zyrgi sātā! Voi maná gribātōju tryuka, voi kō! Dzyna mani muna nalaimá pi taida piļsātys plykauša... Ar māli sūlāja maṅ zalta kolnus, cikom mōjis tyka rūkōs... Mozgoj niu cauru nakti i verīs, ka pošys bārni nanūlidz táv maizis kimūsu...”

„To pošys nu sevá jau máš naasom pasaulī rodušōs...” vacōkō īsōka.

„Tāvs!” aizklīdzá jaunōkō i nūgōja pi molys.

Nūzagrīzá i vacōkō mozōk radzamā vītā.

Mōtá stōjās otkon pi mozgōšonys. Tik div lelys osorys lieni tácāja par jōs nateirū vaigu.

„Ļusteigs šai i ļusteigs tai...” atskanāja aiz durovom napareizūs tūṅūs i kai ar kōji atspartyš leidz pusái atsataisāja durovys. Īgōja pavacs veirītš, sapynkōtu bōrzdu, nūpleisušā vuškys ōdu kažucenī, ar divejom, kai rōdājās, puštukšom buteļom pozusī.

„Bārni, as asmu šudiṅ ļusteigs!” vacīs īsōka, kod ar pyuli beja atsasiedīs iz vīneigō vāļ nasalauztō krāsla ustobā i nūlicš butelis iz nateira golda.

„Kuru dīn ta tu naasi ļusteigs?” pōrmasdama atsasaucá sīva.

„As vīnumār asmu ļusteigs!” Ar steivu māli atbiļdāja vacīs. „I šudiṅ as asmu ļusteigs. Voi zynit, kungs, as soku šudiṅ: voi Jiuš zynit, kungs, ka máš asom obi nu vīna pogosta?” — „Da, Pīter,” jys soka... „ša izdzáṭ!” „Iz Jiusu veseleibu, kungs!” as soku. — „Paļdis, Pīter,” jys soka. „Kaidš as jam Pīterš, kū? Jys milijonščiks, as — jō dvorniks... nā, as jō dvornika paleigs. A jys soka: paļdis, Pīter! Ai, ai,

kas tī beja par laikim, kod mās obi atgōjam iz piļsātu. Bet cylvākam vajag ļusteigam bīt. A?”

I otkon jys īsōka napareizi dzīdōt:

„Šitai, zāni, dzeivōdami

Nazini(i) aizīsīm...”

„Voi jiuš bārni gribājat kur izīt?” ūtraiz jys pavaicōja nu maitom.

„Gribājam, tāt, drusku pastaigōt...” vacōkō patrōpdama atbiļdāja. „Voi tu naīsi ar mīsīm leidza?”

„Voi tāv ir kaidis grivinīks pi rūkys?”

Meita soka meklāt pa kabatom.

„Vāļ bīs...” sacā jei i pastīpā rūku.

Zibinā ōtrumā mōtā atsaroda jūs storpā i pyrms maita atgidōs, jau naudys gobols izgaisa mōtis mitrijā sauvi.

„Maitys gobols taidis!” jei nūšņōcā, „voi tu zyni, kai tei nauda ir peļneita?”

Zemnīka dāls sazatoryuka, vacijā sātys puisī pazaviers, tik brīsmēigi beja pōrzamejš niupať „ļusteigīs” vecš: kai satrokōts zvierš tys dāvās iz sovu sīvu, kura kai jūkōdama stīpā pret jū vīnu rūku ar slāpnu, sagrīztu drābis gobolu i tymā breidī ar ūtru steidzeigi nūglobō naudys gobolu mutī. Vacīs vairs najādza nikō. Boltys putys par bōrzdu sprauslōdams, jys syta ar kulāku sīvai par placu, par golvu, sazatyta slāpnijā drābī, nūrōvā sīvai lakateni nu golvys, īzačārā jōs nūdylušijā bizī i gryustāja tod jōs golvu pret durovu stenderi, patš nalobā bolsā klīgdams. Sīva izstīpā rūkys pret sīnu. Tod veirs aizvyulka jū ačgōrni iz drābju baļvu i pyulājās ībōzť jōs golvu nateirijā iudini. Sīva pīzačārā pi baļvys molys. Vecš jū raustāja, raustāja, bet navarāja atrauť nūst nu baļvys. Ašņainom acim jys apzavārā apleik: ceplā prīškā beja div pagalis. Tymā breidī, kod jys pec vīnys snādzās, vacōkō maita cauri skrīdama apdzāsā lampeni. Tod obejis maitys izskrāja pa durovom ōrā.

Kod pec breisnená sīva īdadzynōja lampeni, veirs jau krōcá gultá, kur jys nateišam beja īkritš. Jei vyspyrms nūglobōja izglōbtū naudys gobolu i nūslaucāja ašni nu vaiga. Tod jei pazavārá pa lūdzeni iz pogolmu.

„Kur ir prōts, tik vieli volkōtis apleik!” jei padūmōja. „Býtu lobōk pagaidiejušys, cikom tápať mýsu jaunīm kungim iš cīmeni iz mōjom...”

Tod jei stōjās otkon pi drābju baļvys. Zemņika dāls kai sastindzš vārās gon iz jū, gon iz krōcūšū sātys puisī. Pa pušizdauzeitū lūdzeni varāja manāť spūdri apgaismōtu kungu nomu.

„Vīna pogosta cylvāki!” Zemņika dāls skumeigi pateicá i atsazvālá iz myureiša.

* * *

Ūtrā reitā Zemņika dāls jau bez aicynōšonys atsasāda pi lūdená.

Jys īraudzāja divejus bārnus, puisānu i maitini, rušynojuťis pa smiļktim. Jī beja nūplyukuši pļovā pučis i statāja tagad tōs sovā smiļkšu skaudzī. Pa řaizái puisāns pajámá iudiná konnu, aizgōja iz pumpi, pīpumpāja tū leidz pusái i násá iz pučom. Bet dīvamžāl: kai laisteitōs, tai nalaisteitōs, gondreiž vysys nūkōrá sovys gaļvenis vokora saulī.

„Kōpusti ari nūveist, kod īstota: bet reitā vysi otkon stōv...” mīrynōja puisāns.

„Jōm laikam tá napateik...” atsasaucá maitiná.

Puisāns breisneni dūmōja.

„Patikš gon!” galeigi jys teicá i čārās otkon pi lōpstys.

Tōlumā beja dzierzama rotu reibeišona. Nu zam kūku pakriešlá izgōja pajauna sīvítá, grōmotu rūkā turādama. Rūku iz acim izlykdama pazavārá iz tū pusi, kur beja dzierzama reibeišona.

Tod jei ōtri atsagrīzā iz bārnim, kuri ar iudini i smiļktim beja nūzapāruši kai zvierbuli.

„Kai jiuš izaskotot!” pavaicōja jūs sīvītá, „tivleiņ ájtá ustobā, lai Madá jiusus nūmozgoj i apvalk cytys drābis.”

Bāрни pazavārā pa prišku iz sovom pučeitōm, tod iz mōti i vīns pec ūtra izgaisa ustobā.

Dreiži pi mōjis nūstōja divejūs zyrgūs aizjiugti roti i nu tīm izlácá pušmyuža veirīts, ar nūputiejušū mieteli mugorā. Pa prišku jys gribāja skrīņ ustobā, tod pamanāja sīvīti i dāvās iz tū pusi, steidzeigi nūvyldkams braucamūs cymdus.

„Tu tá?” jys atsasaucá i sirsneiga mīlesteiba pazarōdāja jō seji. „Kur bāрни? Voi vasaly?”

„Niupaņ iskrāja ustobā...” atbiļdāja sīva, atbrauciejam snāgdama sovu slaidū rūku, kuru jys gūdbijeibā vyłka pi lyupom. „Redzi, tá jī tevá gaideidami, statāja dōrzu...” Jei parōdāja iz smiļkšu skaudzi.

Veiram acīs pazarōdāja osorys.

„Kurs ta tū izdūmōja?” jys vaicōja.

„Laikam Marija... tai vīnmār vairōk nīku prōtā.”

„Nūveitušu puču dōrzs...” veirs dūmeigi teicá i nūzapyutá; „da, i máš leļy naspiejom vysod izsorgōņ sovu mīlōkū pučēiti nu solnys, nu kvālis i nūveisšonys...” Tod jys umai kai nūkratāja šū ānu nu sejis i teicá pīmīgdams sīvu pi sovom spieceigijōm kryutim. „Vyss kōrteibā! Tovs brōļš palīk sovōs mōjōs...” Sīva gribāja — prīceigi pōrsteigta — koč kū atbiļdāņ, bet lels trūksnis prišknomā tū iztraucāja.

„Tātá mōjī, tātá mōjī!” klīdzá puisāns pa prišknomu, i „tātá mōjī, tātá mōjī!” seikā baļstenī jam pakaļ saucá maitiná. Durovys dreiži tyka atgryustys i pa tōm ōrā izskrāja puisāns, slāpnu muti i rūkom, eisā boltā kreklenī. Jys bōtu nūzavielis pa traņom zámī, ka tāvs jō nabōtu sačierš.

„Lienõk draugs... lienõk... Kaidis tu izaskoti?”

Naatlyka laika dūmõṭ par puīša bezbikšainū izskotu, partū ka iz mōjis traṭom spruka pošlaik jauns registrs valī. Tī beja mozō Marija, taipaṭ tik kreklenī, acš ar rūceṇom barzdama, izīpõtu muti. Nabadzeitái zīpis pošulaik beja tykušys acīs, i jei navarāja tikṭ ni iz prišku, ni atpakaļ.

Tāvs pajámá nu kolpyunis slápnū dvīli, izslaucāja i izbučõja máitinái acš, patš atsasáda iz traṭu pakõpīnim i pajámá obejus pušplykūs bārnus kliepī.

„Ak to jiuš mani gaidājat gon?” vaicõja jys, vāradīs jūs nūsorkušūs vaidzeṇūs. „Voi tō deļ jōskrīn pušplykim õrā? Marij, kurā máita kreklenī staigoj pa lauku?”

„As tik drusceiṭ viņ gribieju pazaskatāt...” pušraudõdama atbiļdāja máitiná.

„Nu labi, jau pazaskatieji... áj vydā. As tivleiṭ īšu. A tu, brõļ: voi esi redziejš kaidu puisi bez bikšom?”

„Bazneicā tī eṅgeleiši ir vysi bez bikšom...” puisāns atteicá.

„Nu da, tī eṅgeleiši... tī veļ moziṅki. A tu tok esi lels puisš. Lely puishi tok tai nastai goj.”

„Tam vacijam Mozum bazneicā ari nav bikšu!” puisāns pastõvāja iz sova.

„Nu da, tys Mozus... tys.. A voi tu zyni: as táv nazkū atvežu. Kur tu tū ībõzsi, kod nabýš kabatu?”

„Voi tys ádams?” pavaicõja puisāns.

„Nā, brõļ, globojams...” távs smīdamīs atteicá.

„Tod as tivleiṭ...” i boltõ gaļvená nūkustāja viņ krāslainijā prišknomā.

Pec breisnená kolpyuná iznesá goldautu i traukus, i nūlyka iz golda pakrieslī zam līpom. Mīleiga, īdzaltona gaisma kryta par golda boltumu, izgaisdama kuplū lopu zali-malnyjūs vejumūs.

Veirs ar sīvu izgōja zam rūkys nu ustobys i atsasāda pi golda. Sīva vārās, kai veirs ādā lelym kimūsīm. Poša tik maisāja čaji ar sudobra karūteiti.

„Marteņ!” jei izražais īsōcā i pazagrīzā tyvōk pi veira, „as taišni nazynu... maņ teišam kauns, ka tāv tik lela izadūšona mūsu — muna brōlā lobā...”

Veirs nūsļaucāja lyupys servetī i pazavārā iz sīvu, golvu palīčš.

„Nu, voi tu esi ar mīru, ka Jōnām navajag iņ prūjom?” jys vaicōja.

„Kai tu tai vari runōt! Vysu nedeli maņ tik tōs viņ dūmys, tys vīns kauns nalyka mīra: vacō Rezys dāls izklapeits! As nazynu, kai lai as tāv tū atmoksoju!”

Veirs breisneni padūmōja. Tod jys pagauši teicā:

„Anna, as tāv kū teikšu: tik prīceigs, kai šudiņ as naasmu nikod veļ bejš... kai mās asom apzapreciejuši. Tu, sirsneņ, nimoz nazyni, cik brīsmēiga nosta mani mīdzā šū vysu laiku. Maņ beja jau trejdesmit ostoini godi, tāv deveiņpadsmi, kod tu atgōji iz munu mōji. As stōvieju kai vīntuļš kūks, rudinā vieja aplauzeits. Tova dzeivā beja kai puču dōrzenš: pylna pypuru. Kū ta as tāv varieju sūlāt, kū dūt? Ni stoltuma, ni skaistuma, ni jautrys volūdys. Kod maņ gribājās tāv teikt mīlus vōrdus, pazaskatieju iz tevi, ka tu bōla i klusa staigoj pa ustobom i pa dōrzu, as apklusu... as klusieju ar tū apzini sirdī, ka asmu brīsmēigi pret tevi lels nūzīdznīks. Tod nōcā mūsu bierneni. Tāv vysys cīsšons, vysys sōpis. I otkon as tāv nikō navarieju dūt par tū bezgola lelū laimi, kuru tu maņ devi. Voi zyni, kod tu tai tūražis gulieji gultā taida bōla, izvōrgusā, i mūsu puisāns pi tevā klōtu, taidš moziņks, nīceigs, tod as dažūražis klusom, iz pierstu golym pīleidu pi tova galvgalā, skatiejūs iz jiusim obejim, cikom maņ soka birž osorys nu laimis i žālobom. I tod as apzajiemu sovā sirdī, sok, Dīvs lai maņ paleidz, kab tevā nikod, nikod naapkryudeitu... i lai Jys maņ atļauņ pīdzeivōt tū breisneni, kur as

koč mozu, mozu daleni varātu atmoksot nu tōs laimis bogoteibys, kura ar tevi kūpā īgōja munā sātā. Pagōja godi, bierneni auga, muna jauneiba otkon tymūs pazamūda, a deļ tevā as nikō navarieju padarēt. Beidzūt atgō tys breidš... Voi zyni, sirsneņ: iz apgobola tisu as brauču kai iz kōzom, a atpakaļ daudzi, daudzi laimeigōks... Paļdis, mīlō, ka maņ tū atļōvi...”

Jys pīzalīcā pi sīvys rūkys, gon laikam lai pōrvylktu ar mutis autu par acim.

„Kur maņ tūražis beja tei dūša, taidam vacam sokōrnām tevi precāt?”

Sīva aplyka jam rūkys ap koklu i nūbučōja jō pīri.

„As tūmar tevi mīļoju!” jei teicā.

Veirs breidi klusāja. Tod jys sajāmā ar obejom rūkom jōs lobū rūku i klusā sirsneibā teicā:

„Itū vōrdeni as tāv nikod, nikod naaizmiersšu...”

Pa attaiseitū lūgu nu ustobys beja dzierzami stuņdinīka torkstūši sitīni. Veirs klusom tūs skaitāja.

„Jau desmit” jys atsasaucā. „Reitā maņ agri otkon vajag bīt kōjōs. Pīdūd, sirsneņ, as gon īšu vydā. Vysu pagōjušū nedeli naasmu kōrteigi ticš gultā. Voi tu vāļ paliksi?”

„Da... drusceiņ... Laiks ir jauks...”

„Breinum jauks. Tik naprosāļ. As izsyuteišu tāv ar Madi lelu lokotu... Ar lobu nakti, draudziņ, i paļdis par vysu!... Klausīs, kai ciercinš kiekī dzīd. Tys asūt iz laimi.”

Mirdzūšom acim Zemnīka dāls pīzatoryka kōjōs. Lelym sūlim jys sōka staigōt pa ustabeni.

„Nu?” vāceitā vaicōja, dzīsmi pōrtraukdama.

„Krystamōt,” Zemnīka dāls aizgrōbts runōja, „maņ jauna dzīsmā atskanāja ausīs — dzīsmā par mīlesteibu.”

„Mīlesteibys dzīsmā? Oi, dāls, tei ir vaca dzīsmā. Tys, kas tū pyrmū ŗaizi dzied, tik tys dūmoj, ka jam tei pyrmū ŗaiz atskanāja.”

„Nā, krystamōt, na par tū mīlesteibu, kura tveikst i ilgojās, par pučēiņom i putinenim jautoj. As dzīdōšu par cytu mīlesteibu. As dzīdōšu par veira mīlesteibu, kurs vīntuleigu ceļu īdams, nagaideitu atrūn sāv draugu. Jys verās sovam draugam acīs i navar saprast, voi tys ir sapyns, voi patiseiba: ir cylvāks, kas par jū dūmoj, ir vīns cylvāks, kuram pateik tik ar jū kūpā īt. Tyspaļ olūtenš jūs spierdzynoj, tei poša pučēitā jūs prīcynoj. I kū vairōk jys sovam draugam dūd, tū bogotōks patš palīk. Jam grybātūs deļ sova drauga miertj i laimeigam bjt, jam grybātūs dzeivōt, lai par sovu draugu prīcōtis... I krystamōt...” Zemņika dāla bolss tyka svātsvineigs... „vāļ vīna dzeivis meiklā maņ īgōja prōtā...”

„Nu?”

„Maņ divi bolsi ir sirdī. Vīns soka: dzeivoj deļ sevá, a ūtrs soka: miersti par cytim. As nasaprūtu kai tīm obejim paklausāt. Tagad as tū zynu: deļ sovu bārnu mierdams, tu dzeivōsi deļ sevá. Par tū mīlesteibu as dzīdōšu: divi draugi mierš, lai dzeivōtu sovūs bārņūs...”

„Dzīdi, dāls, dzīdi. A pa prīšku pazaskoļ pa tū ūtrū lūdzeni!”

Zemņika dāls paklausāja.

Jauna sīvītá beja apzasagusá ar lelu lokotu i stōvāja pi dōrza vōrtenim. Iz pļovys beja pazacālusá vīgla mygla, par kurū tivlejō bierzš rōdājās kai zalá, nu bolt-palāka iudiná. Namaneits pylņš mienesš beja izkōpš par bierzi i vārās nazkur tōlumā, kai klusys, jam pošam tik saprūtamys dūmys dūmōdams.

Beja dzierzami māroni sūli. Nūšveikstāja kryumu zori otkon kūpā sazamīgdami.

Jaunō sīvītá izspīdā rūku iz kryutim.

„Lobs vokors!” atskanāja nu kiršu kryuma pakriešlā. Jauns veirītš studenta formā stīpá jai rūku.

„Lobs vokors!” jei atbiļdāja, pec breisnená atvylkdama sovu rūku atpakaļ.

„Tik vālu cīmená gon vairs nagaidieji?” jys teicá. I jō tymšōs acš lieni sleidāja par jōs smukū augumu.

„Gaidieju...” jei kai kavādamōs atbiļdāja, „maņ sacā, ka tu šūreit atbrauņš.”

„Tu vīna poša sātā?” jys pušbolsā vaicōja.

„Nā.”

Obi apklusā.

„Stōsti lobōk, kai táv gōja...” jei pyrmō īsōka. „Voi studejis beidzi?”

Jys atsaspīdá ar obejom aukiuņom iz vōrteņu stūpená i paslāpá sovu nūsorkušū vaigu plaukstīs.

„Eh” jys pec breisnená caur zūbim teicá, „tai gribātus vysu sagrōbt, samīg, i meidāt... meidāt ar kōjom vysu pasauli, sevi pašu, ... sovu sirdi...”

Jaunai sīvītái kryuņš sōka styprōk cylōtīs. Jōs seja palyka bōla, laikam nu mieneša gaismys. Tik rōdājās, ka acš ar vīnu palyka tymšōkys, malnōkys.

„Tu vaicoj, voi as studejis beidžu?” jauneklis runōja. „Da, deļ kō ta lai strōdoju. Deļ kō lai as tōs beidžu?”

„Tu tak gribieji pyulātīs... deļ mozōkijim brōlim... deļ vysu ļaužu...” jei nadržī izteicá.

„Deļ vysu ļaužu!” jys ryugti atbiļdāja, „da, řaiz as gon beju tik biernenš, ka ticieju cylvākim, ticieju dorbam deļ mozōkim brōlim. Paļdis Dīvam, atsaroda lobi ļaudš, kuri nu munys sirdš izplyucá šū ticeibu pa lapenái viņ kai sīrenis zīdu...”

Jys gondreiž naideigi pazavārā iz jaunū sīvīti.

„Kam tu vīnmar par tū pošu!” jei sōpeigi teicá.

„As řaiz redzieju ōrprōteigū...” jys dryumi runōja. „Jam beja gunšgrākā sadaguši divi bierneni, nu tō jys pazaudāja sovu prōtu. Myžam jys staigōja apleik i runōja par sovīm bārnim... nadarāja nivīnam nikō ļauna, bet cyta nikō narunōja, kai tik par sovīm

biernenim... Maņ rōdīs, ka maņ ir sadedzš daudz, daudz vairōk... I kō pec beja jōmierdej šū munu korstū ticeibu iz ļaudim? Kō pec maņ beja jōmierdej munu prīcu iz dorbu, kō pec beja jōmeida dubļūs vysu, kū as puškōju, kai sova svātuma oltori!”

Dziļōs sōpōs jys atspīdá sovu seji iz vōrtu stūpená. Capurá jam nūkryta pylnyjā rosys zōlī i kuplŷ, malnŷ moti nūzakōrá iz lāji.

Pošai namonūt, jaunōs sīvītis rūka pīzadyurá pi jō pīris. Ar ūtrū rūku jei jam leini glōstāja malnūs motus kai raudūšam bārnam.

„As asmu vysvysaidi izraudziejš...” jys runōja, a vōrdi jō dzierdājās kai nu zam zámis: „as dīnom i naktīm asmu strōdōjš, cikom nu nūguruma saleiku pi sovā krāsla. As asmu izmekliejš vystrokōkūs bīdrus i asmu nedeļom kūpā ar jīm minš dubļūs sovu cylvāka sajušsonu. As asmu gōjš nu vīnys vītys iz ūtru, kur mīlesteiba teik pierkama, asmu raudziejš cytu sīvīšu kaunā nūsleicynōt pīmini par tū vīnu, kas maņ tik dōrga ir bejusá. Vyss beja par veļti. Kai slapkovai iz sova nūzīguma vītu, tai maņ vīnmar beja jōatsagrīž atpakaļ pi tīm malnyjīm myurim, kas beja palykuši nu muna ideala ākys. Viejš gaudōja pa tukšijīm lūgim i naatsola nivīns zaļumenš iz tukšys, apdagušys vītys.”

Ar osorom acīs sīvītá pīzalicá pi jō i nadrūsi pabučōja jū meikstijūs motūs.

„Muns draugs, muns draugs,” jei runōja, „cik tu esi nalaimeigs!”

Kai bārns pi mōtis mekleidams mīra, tai jauneklis ar obojom rūkom apzačará ap jōs koklu i paslāpá seju pi jōs placa. Sisiņu vīnmuleigō čierksteišona maisājās jō kaisli izteiktā runā:

„Voi vāļ atmini tūs vokorus, kur máš aiz pušnaktīm sādājam tovā dōrzenī i runōjam nabeidzamyš runys? Voi atmini, kai tāv mirdzāja acš, kod jauneklá pyrmijā mīlesteibā tāv stōstieju par sovu leigaveni — zynōtni! I kai tāv sazavylka kulākūs mozōs rūkys, kod

klausiejīs par tū, cik daudz nataisneibys i varmōceibys pasaulī... i kai tāv piļdājās ar osorom tovys mīlōs actenis, kod dzierdieji par dzeivis pabārnū syurū liktini... I cik augši i tōli plyudā jauneklā pōrpiļdeitōs sirdš sapyni — deļ tevā. Tī nabeja ni par augstim, ni par tōļejim. Kai draugs, kai uztycamīs bīdrs tu bŷtu bejusā gotova iť kŷpā ar mani iz dorbu i ceiņu. Nikod tu maņ tū natyki teikusā, bet as tū zynōju, as tū jutu kai naapgōžamu patiseibu. Kod as klusā naktī gōju vīns patš iz sātu, tod maņ symtu ŗaižu beja jōnŷstōj aiz sirdš pōrpiļneibys. As krytu rosys pylnyjā zōli i stīpu rŷkys pret zvaigžņu zylū tōlumū i vielieju: koč vysa pasaulā gryutumi maņ iťu preteim... tik daudz spāka maņ beja ceinātīs. As ticieju ciļviecāi tō deļ, ka as ticieju sovam draugam...”

Umāi jys pacālā golvu i samīdzā sovŷs styngrijŷs pierstŷs jōs placus.

„Deļkō, deļkō tu apzāpreceiji?” jys sōpeigi izteicā.

Jeī nŷdyurā golvu.

„Tu nikod nagrybi izādŷmōť munā liktini.” — jei pōrtraukdama runōja. Tu zyni, ka tāvs brōli i mani školōdams, beja vysu sovū krōjumu izdevš. Bogotīs Reza nŷmyra kai nabogs veirs. Mōtā rādžaja, ka vairs navar tai piļneigi dzeivōť kai seņōk, i tai kai sirdājās iz mŷsu. Brōlš navarāja atstōť sovū piļsātā irostŷ dzeivi i taisāja porōdus. As vysu tū redzieju i runōju, kaidš tam vysam bŷš iznōkums. Tei nabeja brōlā vainā, ka mŷsu sāta šŷgod gōja iz vairōk-sŷleišonu. Kaidš liktinš beja maņ sagaidams, kod mŷsu nabadzeiba beja maņ zynoma? Tei jau beja zynoma. Tū as skaidri redzieju nu sovū kavaleru izalŷceišonōs. Tik vīns nu munim cīneitōjim nikod tō nadāvā maņ manāt, ka muns liktinš ir grŷziejīs. Tys beja muns tagadejīs veirs... Dažŷraiz dŷmōju braukť iz svešu molu, tī peļnāt sāv maizi. A deļkō ta svešumā, ka tāpať dzimtinī lobs cylvāks maņ apsŷla jumtu, maizi i aizstōveišonu pret kotru nakrītneibu? Tai as nŷdŷmōju, sok, kolpōšu jam uzticeigi. Mīļōť as jō navarieju. Tō jys i

naprasāja. Jys ir tik sirsneigs, tik lobs deļ bārnim, deļ maná... Maņ nikas cyts naatlyka! Kur as ni vierūs, vysur nabadzeiba, apvainōšona, tukša bezcereibys dzeivá. Reši, reši kod aizspeidāja saulá munā mōkuļainā dzeivī. Tys beja tymūs breižūs, kod tu atbrauci iz mōjom. Tu jau lauleibys dzeivis naatzyni...”

„Nā, nā i tyukstūšu ņaižu nā!” jauneklis uzbudynōts atsasaucá, „as tōs naatzeistu, as naatzeistu šū važu, kurys sakaļ mīlesteibu, šū vysys dobys karalīni! Kai dreikšt cylvāks, šys puteklis i tōrps, darāt par paražu tū, kas sirdš dziļumā līsmoj kai zvaigzná nu cyta pasaulá! Kai jys dreikšt kaļt tīseibu važōs tōs jūtys, kurys nōk kai zīdūnā vāsma! Tū jaunōkū i skaidrōkū, kas izzīd mýsu dvāselī varbýt tik vīnu ņaiži, kai pōsokaina breinumpučá, — kai tū dreiksteitu nāšt i pōrdūt tam, kas táv sūla vysdrūsōkū maizi i skaistys drābis? Tōs tī, kas iz īlom pīsūla sovu mīlesteibu, tōs as saprūtu: boda spīstys jōs tū dora, jōs pōrdūd tik sovu mīsu... dvāselá jōm jau ir myrusá. A tu, tu... kai tu varieji nāšt sovu eistū, sovu debesiški skaidrū dvāseli i pōrdūt tū vairōk-sūleišonā. Voi ta tu nadzierdieji kai sōpāja i raudōja šei tova dvāselá, kod lapneigī rodi táv vielāja laimis! Voi ta tu nadzierdieji tōs izmysuma klīdzīņu, kod tyka sarausteits tovs miršu vaiņuks, tovys dvāselis simbols? I tod tei pazaslāpá dzili, dzili i klusumā cītá, vysu panásá i myra... Nūmyra tova pōrdūtō dvāselá i ni pučēitis navá iz šōs vysskaidrōkōs dvāselis kopa... Šys beja tys, kas pajámá munu ticeibu iz idealym i ciļvieci: ka tu varieji pōrdūt sovu dvāseli!”

Jau seņ beja nūsleidiejusá jōs golva pi jauneklá kryutim. I nu kotra jaunō vōrda jei raustājās kai nu pōtogys sitiná.

Jys apklusá dzilā skumeibā i klausājās, kai jei raudōja pi jō kryutim.

Umai atskanāja caur nakšt klusumu breiniškō laksteigolys dzīsmá. Tei aicynōja, tei saucá, tei sūlāja laimi.

Jauneklis nūdrebbāja, jō rūkys kai nasamanī apčārá sīvīti.

„As tevá naatstōšu!” caur sakūstim zūbim jys izteicá. „I tūmār as jū atdzeivynōšu šū tovu, myrušū dvāseli, šū munu Ierškeižu Rūzeiti. I lai maņ b̄ytu jōsajem vysa pasaulá vīsuli... as izpyusšu līsmi, seneju kvāli, šū sameideitū sirdš gunteni. I lai as tymā sadagtu, i lai tevi apreitu šei līsmá... bet iz ocumirklá tai vajag atsamūš, šai tovai dvāselái. Tai ceistai vajag nūzamozgōt šymā līsmī nu vysa tō, kū pasaulš ir kai dubļus krōvš viersā. Iz ocumirklá izplāssim sovus spōrnus saulái preteim, lai m̄ysu skrīšona pať nōveiga b̄ytu. As naatzeistu lauleibys, bet as atzeistu mīlesteibys vysvareigū spāku... Nōč, mīlō, īsim tī, kur m̄ysus sauc myužeigys mīlesteibys dzīsmīnīks. Izdzāssim koč iz ocumirkli nu sovys atminis vysus šūs gryutūs, gryutūs godus. Izdzeisim nu prōta i atminis vysu, vysu pasauli!”

Mozī vōrtēni, kuri jūs škeira, beja atsataisējuši. Jauneklis vys vairōk jū mīdzá pi sevá i ar vīnu styprōk cylōjās jaunōs sīvītis kryutš.

„Draugs, draugs, kur tu mani aicynoj!” jei runōja i cīžōk jam mīdzās klōtu. „Kai as vareišu vārtīs bārnim i veiram acīs?”

„I ka m̄ysim šū stuņdi b̄ytu jōsamoksoj ar nabeidzamom mūkom, ka m̄ysim vajdzātu ceinātīs pret vysu pasauli, ka iz m̄ysim gōztūs dabasi viersā... as tevá naatstōšu. As skūpsteišu tevi, as skūpsteišu tovu dvāseli, as atdūšu tai sovu dzeiveibu, cikom sasiļdeišu jōs nōvis styngumu, cikom tei naatvārš sovu debeseigi skaidrū ocu... Nōč, muna seņ mīļōtō, nōč!.. Māš svietāsīm tovyš dvāselis augšamcelšonōs svātkus!”

Lieni atsalaidá jōs rūkys nu dōrza sietenis. Jys apčārá jū ar obejom rūkom i kai dōrgu nostu násá iz bierzš pusi. Jīm cauri ejmūt, sisini aplkusa, laksteigola pōrtraucá sovu dzīsmi. Kai seņ raudōtys osorys, zam jūs kōjom byra nu zōlis solta rosa.

Zemņika dāls kai nasamanī pīzatoryka kōjōs. „Bet tai tok navar, tai tok navar!” jō lyupys murmuļōja. Jys patš namīreigi staigōja pa mozū ustabeni.

Naktī, kod jys gulāja, tod sapynā atkōrtōja: „Bet tai tok navar, tai tok navar!”

Bet naapklustōšōs austuvju pamynys, kai jū miedeidamys, čaikstāja:

„Var, var, var!”

Trešā dīnā Zemņika dāls jau bez aicynōšonys atsasāda pi lūdzenā. Vakar vokorā rādzātis atstōja jō dvāseli tymsu kai rudinā naktš ainu. Jys ilgōjās pec sauleitis.

Bet taidu pašu ānu i pakriesli jys atroda aiz lūdzenā.. Tī beja nabadzeigs pasaulš, iz kuru jys vārās. Četrys palākys sīnys, zami grīsti, koč kur iz zīmelim vīnkōršs plyks lūgs, pret tū naapsagts golds, trejs pušsalyuzuši krāsly i ar streipainu sagu pōrklōta, nakrōsōta kūka gulta... Nu kokta vacīs blākys ceplis, lykōs, dvāsā soltumu i naidu.

„Ari cylvāks, kas taidā dzeivoj!” Zemņikā dāls padūmōja ar skumeibu kaudamīs.

Jys īraudzāja šū cylvāku. Tys izgōja nu vystymsōkō kokta, — dzaltoni-bōls, jauns cylvāks ar drudžainom acim.

Cylvāks nāsā pylnu kliēpi grōmotu i rūkrokstu i nūsvidā tūs vysus iz greidys, klōtu pi naieveleitu dieļu kastis, kura jau leidz pusái beja pīkrauta ar grōmotom.

„Gryb aizceļot!” Zemņika dāls padūmōja i bez seviškys patikšonys pazavārā, kai jaunīs cylvāks pīkrōvā i aizsyta ar noglom kasti, kai jys izvylka sovys apvolkōtōs drābis i salyka tōs nūpleisušā, nateirā audaklu čemodanā, a tū, kas palyka, ar dažom zamejom drābjom ityna raibijā gultys dečēitī... Beidzūt Zemņika dāls soka breinōtis: jys pirmēiņ nabytu ticiejš, ka šei plykō ustoba varātu

palikt vāļ tukšōka, bet tagad tys tai beja... tai kai nabadzeiba i skūpums būtu tá dzeivōjuši ilgus godus.

Tagad jauneklis nūjāmá vīneigū biļdi nu sīnys... jys patš i divi jō bīdri beja tī radzami... i ilyka biļdi čemodanā. Tod jys lānim sūlim apstaigōja vysys četrys ustabenis sīnys, ar lobū rūku lieni par tōm vylkdams, kai glōsteidams tūs plykumu. Tod jys nūstōja pi lūdzená, i ilgi vārās tōlumā pōri piļsātys sorkon-bryunijīm i palākijīm jumtim. Kod jys atsagrīzá, beja radzamys jō acīs osorys.

„Cik moz prīcys jō sirdš ir redziejusá, kura nu šajīnis šķierdamōs vāļ ar osorom skumst,” dūmōja Zemņika dāls.

Tūrná stuņdinīks syta trejs řaizis. „Vāļ trejs stuņdis!” jauneklis nūmūrdāja i snādzās pec capuris. Aiz durovom stypri dauzājās.

„Īškā!”

Zemņika dāls pazyna īgōjiejus. Tī beja tī poši obi bīdri, kuru biļdi jauneklis nūglobōja čemodanā. Vīnam iz rūkys beja nalels buteļu kurveitš, ūtrs turāja papeirus uzmaneigi sorgōdams ar ūtrū rūku.

„Ā, jau gotovs!” teicá pyrmīs īnōciejs, gars, malnsejeigs cylvāks, namīreīgōs bryunōs acš ōtri par ustabeni pōrlaisdams. „Tys labi: to tu, Opoljš, vari tivleitš sōktš sovu runu.”

Par „Opolū” sauktīs breinōdamīs pacālá iz bīdri sovys zylōs, opolōs acš.

„O, draugs, tys nabeja nūrunōts!” jys protestāja. „Par runu nabeja ni runys.”

Malnsejeigīs izsvīdá sovu kurveiti ar buteļom iz golda i izrōvá Opolyjam papeirus nu rūkys.

„Tu myužam samaitoj pošus vysu svineigōkūs ocumirkļus!” jys napacīteigi sōka runōt.

„As naasmu nikaidš runōtōjs!” taisnōjās Opoljš.

Malnsejeigīs jymá vairs nazaklausāja. Drabūšim, nervozim pierstim jys attyna papeiru. Pazarōdāja breinum skaisti rūžu puški.

Ustabenis ģimeitņiks, p3rsteigts, v3r3s iz malnsejeig3, iz Opol3, kurs beja atsasiedš iz trejk3jaina kr3sla ar atzveļtni iz prīšku, i pyul3j3s iz t3 n3tur3t leidzsvor3 sovū d3šeig3 augumeni.

„Maņ tev3 ž3l, muns br3leit, Jonatan,“ malnsejeig3s s3ka, „tu maņ beji cīzi mīls! Bet m3sus vysus gods pec goda kai cel3 veirus vodoj i niu ir atn3kus3 i tova řaiz3. I tai j3 aizit vysī, vīns pec ūtra i aiznas leidza sovū sirdi i sovys mīl3s acš, t3 palīk tik taidi kai Opol3š i as...”

„Par mani tu nab3doj!” Opol3š j3 p3rtrauc3, sovys dzalton3s ūsenis ar pierstim grīzdams, „as taisu k3rteigi sovus eksamenus...”

Malnsejeig3s naļ3v3 sev3 trauc3t.

„...i pakalī palīk tik tī,“ jys atk3rt3ja, „kuri k3rteigi taisa sovus eksamenus, kai šei tauku išņova, voi tys, kurs nataisa nik3, kai as....I kai ap aizmierstu myruš3 zvejņika laivu, tai ap m3sim skol3sīs solt3 myužeibys iudini, i m3š saraust3sim sovys saryusiejuš3s važys, kod d3m3sim par tīm bīdrim, kuri d3d3s t3lum3, kai bolti guļbi peļd... Da, Opol3š, nazatriņ nimoz iz t3 bejuš3 kr3sla... n3kš i par tevi vīntuleibys d3mys ar sovū tukšumu. Kod m3š tai s3d3sim ustabenī i par veļti gaid3sim, voi naatskan3s aiz durovom drauga sirsneigs bolss, tod m3su d3mys atsagrīzš atpakaļ iz šīm laikim kai iztrauc3ti putineni, i š3 dīnu atmiņom t3s mekl3s pec t3 cel3, pa kur3 aizg3ja m3su jaunu dīnu draugs. I lai š3s m3su pal3k3s d3mys ar sovom izmierkušīm, n3gurušīm sp3rnenim zyn3tu atrasť m3su drauga p3dus, tod m3š š3vokor grybom ar r3zjom izpušk3ť j3 capuri. Redzi, draugs...” jys pac3l3 r3žu puški vair3k pret l3gu, pa kur3 v3ļ drusku speid3ja pal3ka voi zīmys pecpušdīņu gaisma. „Redzi, zylu r3žu m3sim nav3. T3s zeim3tu uzticeibu. M3š zynom, ka tova uzticeiba ir tik plaša, kai zyl3 dabasi, — deļt3 m3sim navajag zylu r3žu. Šei bolt3 r3z3, br3ļ, tei lai n3zeim3j tovu bolt3 dv3seli... Vylt3šonys pi tev3 m3š naasom atroduši, munu br3ļ Jonatan. Šei dzalton3 r3z3... t3v tei lai soka, kod īsi par š3 sovū slīksni, ka niu ari

táv, pakriešlá bārnām sōksīs sauleitis dīnys. Šōs sorkonōs... vysys šōs sorkonōs lai ir tova mīlesteiba, kuru esi peļniejš i peļneisi sovā gaitā... Nu cyloj sovus ierglā spōrnus. I mās prīcōsimās, kod nu sova cītuma tevi rādžāsim augši zylā gaisā.”

I jys apkampā bīdri, kuram acš beja palykušys mitrys.

Ari Opoljš sōka myrkšynōt acš. Tod kai sazakauniejš jys ōtri attaisāja sovu korku valkamū nāzi i grīzā tū veina butelái koklā.

Poukš!

„Izdžārsim, lai rādž, kai tod ir!” jys sacā i pōrvylka ar pierdukni par sasorkušū seji.

„Voi táv glōzā ir?” jys pavaicōja i apzavārā vysapleik.

„Apteksnā!” prūjom brauciejš saucā i pīsyta ar kulāku pi sīnys.

„Kō vajag, kandidata kungs?” aiz sīnys atsasaucā sīvītis bolss.

„Lyudzu trejs glōzis... i vīnu svāci ari!” kandidats teicā.

Pec moza breisnenā durovys atsataisā i pa krāslu varāja nūmanāt apteksnis saleikušū augumu. Vīnā rūkā tai beja trejs čaja glōzis, cyta cytā sabōztyš i ūtrā rūkā pušsvācis bez luktura.

„Kam ta jiuš, jaunskungs, napasaucāt manā... as bītu vysu sakrōvusā...” jei sacā iz čemodana i grōmotu kasti skateidamōs.

„Kur tū svāci lai pastotu?” vaicōja Opoljš, kod vācā aizgōja prūjom.

„Pagaid!” malnsejeigīs pōrtraucā, pyrmō butelā mīsīm jōdzer tymsā... par pīmini vysam tam tymsam i ānai, kura šymōs četrōs sīnōs godim ir skolōjusās ap mīsū drauga dvāseli. Klusu cīsdami tū dzārsim... gūdynōdami vīntuleibu, kura tagad kai myglyš jyura izgaist aiz jō...”

Ni vōrda narunōdami draugi pamosam iztukšōja sovys glōzis. Skuńu dūmys nōcā i gōja ar sevīm nadzierdamīm ānys sūlim pa ustobu. Tik glōzis skaneišona šod-tod pōrtraucā klusumu. Rōdājās, ka sīnys kotru ŗazi sazatryuktu nu šō nagaideiti naporostō trukšnā. Tod aizdadžynōja svāci i īspraudā tū tukšijā butelī. Rōdājās, ka leidž

ar tymsu izgaisa i dryumōs dūmys nu draugu sejom i aizavylka nazkur pi molys. Svácá apgaismōja goldu, rūzis i trejs jauneklus; a tōļōk tū it kai nūmōcá zīmys vokora krāsla, īsyukdama sevī plykōs ustobys sīnys.

„Tagad par tovu nōkūtni, brōļ, par tovom saulis dīnom!” Malnsejeigīs teicá ūtrū buteli attaisiejs i glōzis nu jauna pīpīldiejs. „Opolēs turās otkon runu.”

„As naasmu nikajds runōtōjs!” Opolēs nūryucá, „Prozit!”

„Da, táv taisneiba... atnōkš i bez runōšonys šei zalta nōkūtná. Atnōkš kai pavasarš ar syltom vāsmom, ar ceirulim i zámis bižom. I tu patš breinōsīs, cik daudz paslāptu pypmuru ir bejš tovā zīmys dzeivī. Vysi tī plaukš i zīdās... Ak da, brōļ, tu tū peļniejš! Vysi tī lai izplaukst, šī cereibu pypmuri!”

Volūdys sōka raisātīs. Seņ nadzierdāti smīkly spīdās tymsā i atsasyta pret plykijom sīnom.

Tūrná stuņdinīks nūsyta pīcys.

„Beidzamō stuņdá!” Malnsejeigīs teicá „I beidzamō butelá!” jys pīrunōja. „Tū mās dzārsim iz laimis, kuru tu, brōļ, mīļoj. A runu jōtur táv pošam!”

Kandidats pīzacálá kōjōs i jō dzalton-bōlyjā vaigā beja radzams sōrtums. Ačš jam mirdzāja.

„Par munu leigaveni as dzeršu šū glōzi!” jys sacā, par munu jauneibys mīlesteibu. Ka jiuš mani vaicōtu, kō deļ as jū mīļoju, as laikam navarātu atbiļdāť. Nav jai skaistuma, nav volūdys smukuma, nav laiceiga monta. Nav jōs senči vaļdiejuši nu jyurys leidz jyurai, nav jōs bōleleni nasuši jōs slavi zūbyna golā par kolnim i lājom. Kas tod ir mýsu Latvejai, mýsu syurdīneitái, kō deļ mās tū varātu mīļōť? I tūmar taišni itō tukšuma deļ lobōk sirdš sylst deļ tōs. Taišni tō deļ, ka tei vīna pošā stōv naivārōta celá molā, taišni tō deļ grybātūs atsasāš pi tōs klōtu iz plykō akminá i spīš tōs nūstrōdōtū rūku, cikom munys lyupys čyuksteitu taidus vōrdus: mās saderom kūpā,

māš liktinā pabārni, māš paliksim kūpā. As strōdōšu nu reita leidz vokoram, as pyuleišūs deļ tevā, as piļdeišu tovus apcirkņus, as kaldynōšu tāv sudobra saktys i mekleišu tāv dzintara krellis. Partū ka nivīnam pasaulī manā navajag, tik tāv manā vajag. Nivīns nazaprīcojās par munom tukšīnīka dōvynom, a tu prīcojis. Partū nivīns cyts lai napuškoj tovu augumu... Kū vairōk as deļ tevā vareišu darāt, tū lelōka augš muna mīlesteiba... Kod as pīkusš i izmisš īšu iz sātu, i rudinā dūmys maņ šaļķš dvāselī, tod as pasliepšu golvu tovā kliepī, i tu glōsteisi tū i dzīdōsi sovys vacōs dzīsmis. Tu dzīdōsi sovu vacū dzīsmi par leidumnīku, kas vīns ar osu ciervi īgōja tymsijā mežā i apzavārās, zam kurōs āglis apzamāš. Nabeja rūbežu jō nabadzeibai, nabeja rūbežu jō cereibai i bogoteibai: vāļ nabeja vylkta nivīna streipá, kura jam parōdeitu: tá jōzabeidz tovai ceinái ar gāršys miļzinim. Ciertá jys dīnu, ciertá godu i prīcōjās, ka zalta sauleitá ar vīnu ilgōk apspeidāja jō apkvāpušū būdeni, i ka gryudainōs vōrpys ar vīnu vairōk i plašōk leigojās vokora vāsmā. I kod jau jys beja vacs i golva jam drebāja, tod jys nūstōja meža molā i sacā: „Vāļ vīnu kūku... bīj vairōk sauleitis munim bārnim...” Tai jei maņ dzīdōja šū leidumnīka dzīsmi munūs mozticeibys breižūs, muna izsolkuma i vīntuleibys naktīs, kod zūbi kūdās gultys molā i sirdš gribāja voi stōtīs gryutumā. Tod jei mani drūsynōja cālť otkon augšā kvālūšū golvu i gōdōť par gaismu sáv i sovim brōlim. I kai lai as jōs namīļōtu, šōs osorōs mozgōjušōs sirsnenis, kura naīkreit izmysumā, kura tūmār cerej i mīļoj vysus, kuri cerej? I ka ari as vairōk nikō namontōtu par sovu mīlesteibu, kai tik atpyutys vītu dzimtinis kliepī, i tik dzimtinis viejenš sātu pučēitis iz muna kopa, tik snīdzeitá atsamastu tī i nūdžīdōtu sovu eisū dzīsmeni... i ka as tū vysu jau šudiņ zynōtu, as tūmār napōrstōtu mīļōť sovu tautu syurdīneiti. Partū ka muna mīlesteiba ir muns spāks i muna laimá. Iz dzimtinis nōkameibu brōli! Dīvs lai svietej mýsu leigovu!”

„Dīvs lai svietej m̄ysu leigovu!” obi bīdri atkōrtōja. Niu jī svieteigi iztukšōja sovys glōzis.

„Ar Dīvu, tu klusīs noms!” kandidats teicá i apvylka mieteli. Izlyka i bīdri, kuri beja mietelūs siediejuši, capuris golvā.

Kandidats pošulaik gribāja snāgtīs pec grōmotu kastis, lai nastu tū lājī, kod izražais skaneigs, sovaids knaukškīņš progōja cauri par vysu vacū mōji. Rōdājās, ka nūkvāpuši grīsti nūskanāja i nazkas smogi nūzapyutá.

„Tys iz nōvi i šķieršonūs!” kandidats klusu teicá. Jys beja palicš bōls.

„Da, tei tova pagōtná mierst...” malnsejeigīs jautri atteicá. „Niu, Opoljš, čerīs pi čemodana! Allons, enfants...”

Tik svácis galenš palyka dagūt tukšijā ustobā...

Zemnīka dāls pīzacālā ar aizgrōbtu seji.

„Krystamōt,” jys sacā, „tys vyss beja nīki. Tei nav nikaida dzīsmá par dorba i atpyutys laimi. Tei aizskaņ leidz ar kopu zvona beidzamu sitīni. I ari tei nav eistō dzīsmá, jo as sovūs bārnūs laimi atrūnu. Plašōkai i varonōkai vajag bīt munai dzīsmái. Tai vajag spīstīs i tīm sirdīs, kas vysu myužu ir plyukuši tik naaugleiga dorba dodžus. Kas bez sīvys i bārnim staigoj sovu gausū gaitu, i tō dvāselī vajag atsabolsōt munai dzīsmái. As dzīdōšu par tāvu zámis mīlesteibu, par tū līsmu, kas vejās ap vysim, kuri sevi atnasuši sovai tāvu zámái par gunš zīdu. Kas nu tō, ka tu neiksti i vōrgsti: tu redzi, ka tova tauta plaukst. Kas nu tō, ka tāv jōmierst i tevī aizmiersš. Tautys dvāselī tu tūmār nazynoms i naminams dzeivōsi tōļōk ar vysu sovu naizdzāstu mīlesteibys kvāli. Krystamōt, nav augstōkys dzīsmis, par tāvu zámis dzīsmi!”

Māmená apturāja sovu atspūli i nūgryma tai kai sōpeigōs atmiņōs i nikō nateicá. Jei památá ar golvu iz ūtrū lūdzeni i sōka ausť tōļōk.

Ūtrā lūdzeni Zemnīka dāls rādzāja nazkū cytu.

Gon ustabená beja tikpať tukša i namīleiga kai pirmēitejō. Beja pīkrauts grōmotu i papeiru skaudžu skaudžom, iz plauktim, iz golda. Bet tūŗaizejō kandidata jys vairs nagribāja lōgā pazeiť. Tī iz šaurys guļtenis gulāja vīns, ar nūnosōtu mieteli apzasedzš. Voi tī beja jys patš, voi jō āna?

Dzaltom-bōlō seja tagad beja palykusá par piļneigu voska krōsu. Tūŗaizejī kuplŷ moti palyka par plōnom škipsneņom i lypa pi apklōtōs ar soltim svīdrim pīris. Ocu vītā caur vokora tymsumu varāja sarádzāť div timsys dūbis. Nakūptō, sazavālušō bōrzdená tik pa dalái sádzá tīvu, stīgrainu koklu, kurá beja dzierzama namīreiga gōrkšona.

Cytu ļaužu ustabenī nabeja.

Gulātōjs pa ŗaizjom raustājās kai drebuļūs. Voi tys beja nu ustabenis mitrō soltuma, voi nu drudža? Varbŷť nu obejim.

„Kas ta tei par lītu?” Zemņika dāls namīreigi dūmōja. Jys navarāja atsagistŷ kai nu tricinā par golvu.

Nūčeikstāja durovys. Pa tōm iz pierstu golym īgōja nazkaidš veirs. Klusom jys nūzavylka i izlyka mieteli, kūpā ar zalā papeirā īteitu pagaronu veikšēiti iz golda. Zemņika dāls nūmanāja, ka īgōjiejs beja ryupeigi nūškiņš bōrzdu, tik kuplŷ ūsys atstōdams, i apzagierbš frakā; bolta šlipstá jam beja ap koklu.

Īgōjiejs lykōs beja pazeistams ar ustabenis īkōrtōjumumu. Jys pameklāja vystymsōkā koktā iz plaukta i izlyka nalelu petrolejis lampu ar sadauzeitu stikleni iz golda. Tod sataukstiejs spičkys, jys aizdadzynōja lampeni.

Gaisma atspeidāja svešinīkam seji. Zemņika dālam pazarōdāja, ka jys nazkur bŷtu redziejs šōs tymšōs namīreigōs acš, tik skaidri navarāja atmināť — kur. Pi gunš varāja nūmanāť, ka šys kungs nimoz nabeja tik glauns, kai tys rōdājās mikrieslī. Fraka jau vysgaram speidāja; šlipstá vairs nabeja teira. I boltōka krakla prišķená ari nabŷtu bejusá par ļaunu.

Svešinīks pīgōja iz pierstu golym pi gulātōja i ilgi iz jū nūzavārā. Tod jys papurynōja golvu, atsasāda pi golda i pīrakstāja pōrs rindeņu. Tōs salūciejš, jys pasaucá apkolpōtōji.

Nazkur nūkloudzāja čekstūšys durovys i šliucūšys kūka tuplis gōja tyvōk. Kaida veļ pajauna sīvítá ībōzá nasukōtū golvu pa durovom.

„Ak tá jiuš, jaunskungs!” jei kauneigi smaideidama atsasaucá, i vyłka iz kryutum bezpūgainū jaku cik nacik kūpā. „As dūmōju, ka kandidata kungs!”

„Voi tu redzi tī tūs spūdri apgaismōtūs lūgus aiz īlys?” īgōjiejs vaicōja.

„Kas ta beja?”

„Voi tu zyni, kas tī dzeivoj?”

„Vīns doktorš... E, vōrds tápať mālis golā...”

„Nu, lai vōrds palīk tīpať. A tu apsádž sovu jaukumu cik nacik vairōk, i aiztec tī par īlu, nūdūd šū zeimeiti doktora kungam. I pasoki, ka táv naļōvā bez jō īť atpakaļ.”

Sīvítá pakasāja sáv aiz mugorys, tod laikam padūmōja, ka tai drusku var pazavārt doktora dzeivūklī, i pajāmá zeimeiti divejūs pierstūs.

„Kai tod, kai tod, jaunskungs...”

Palič vīns, svešinīks lelym sūlim sōka staigōť pa ustabeni. Pa řaizái jys apzastōja, saknībá lyupys i pyutá, kai gribādams aizpyušt nazkur prūjom tōli tū, kas jam vīnmār nu jauna mōcās viersā.

Iz trařom beja dzierzami sūli i bolss. Svešinīks īgōja tymsōkā koktā i palyka tī stōvūt.

Durovys ōtri tyka atgryustys. Īgōja zams, parasns kungs, ar zalta okulerim, sasku ōdu kažukā. Ustobys mitrijā gaisā okuleru soltýš styklys laikam apsveida i kungs tīpať pi durovom stōvūt, nūjāmá okulerus i tūs mutautenī slauceidams, vārās ar sovom tyvredzeigōm opolōm acim pa ustabeni apleik. Nivīna cyta cylvāka

tá namaneidams, jys izlyka okulerus, ōtri nūrōvá sovu kažuku, atstōja tū apkolpōtōjai rūkōs i patš pīgōja pi sliminīka gultys. Pataukstiejš puļsu, jys pīlicá ausi pi sliminīka kryutim i pazaklausāja mozu breisneni. Tod jys kai nasaprasšonā, pacālā golvu i vārās iz apkolpōtōju, kura turāja dōrgū kažuku obejōs rūkōs izplāstu.

„Soki tu maņ, mīlū sīvīt, kas táv tū zeimeiti idává?” jys vaicōja.

„Euku tys jaunskungs, cīnejamīs doktora lelskungs!” apkolpōtōja atbiļdāja, golvu pamasdama iz frakōta kunga pusi, kurs pašu laiku gōja nu kokta ōrā.

„Nūliç tū kažuku, koç tá...” jys sacā iz prišku idams. „Máš ar doktora kungu pasādāsīm divejūs pi sliminīka.”

„Nu, tá muna siedeišona nikō vairs napaleidzās...” ōrst atbiļdāja i gribāja snāgtīs pec kažuka. Bet frakōtīs kungs pajámá kažuku nu apkolpōtōjis i památá ar golvu tai iz durovu pusi. Tod jys nūlyka kažuku tymsā koktā i pastyumá ōrstam kaidu krāslu.

„Atsasiestit...” jys mīreigi sacā, kod apkolpōtōja jau beja izgōjusá „Kai jam?” — pi tam jys parōdāja ar golvu iz sliminīka pusi, „ka sliminīkam tova siedeišona vairs napaleidzās tik daudz as ari saprūtu nu ōrstnīceibys. Bet as dūmoju, ka táv kluss breisnenš ari nūdarās.”

„Bet as nasaprūtu...” ōrst drusku uzbudynōts runōja... „labi zyn, ka tá ōrst ir līks i tūmār traucej jū...” Varāja rādzāt, ka jam beja gryuši frakōtū kungu saukļ ar „tu”, bet ari ar „jiuš” laikam nadreikstāja.

„Zynu, ka trauceju!” ūsainīs mīreigi atbiļdāja. „Zynu, ka tovai kundzái šudiņ dzimšonys dīna, koç gon postnīks laikam beja pazaudiejš maņ adreseitu īlyuguma karti...”

Ōrst nūsorka i soka namīreigi grūzātīs iz krāsla.

„Bet ōrst teišam ir līks!” jys atkōrtōja i pazavārā iz kažuka.

„Esi tik lobs i pazaskot vāļ ʀaiz iz munu zeimeiti!” ūsainīs cīžōk runōja, ōrstam rūku izlykdams iz pierduknis. „Tī as rakstieju, ka studeju draugs saslimš. Voi tu dūmoj, ka ari draugs ir līks pi mirieja gultys?”

Daudzi jam stōv, varbūt tyvōk...” atsarunōja ōrst.

Frakōtīs kungs drusku pazasmāja.

„Eisti sokūt, tōs ir tik munys dūmys!” jys runōja „Šudiņ ir taišni seši godi, kai mās jū pavadājam nu augstškolys dzeivī. I tod as dūmoju, ka simetrejis deļ mýsim otkon pīnōksīs jū pavadāt — da, kur?”

I jys nūgryma dziļōs dūmōs.

„As teišam navaru palikť!” ōrst otkon īsōcā.

„Tu paliksi!” ūtrs jam osi atbiļdāja.

„Deļkō?” ōrst, puš aizkaitynōts, puš breinōdamīs vaicōja.

„Deļkō? Deļtō, ka as tū tai grybu!”

„Tys maņ gluži kas jauns!” vylka ōrst caur zūbim.

„Maņ nā. Voi tu grybi reitā lasāt mýsu laikrokstā obejis šōs scenys vīnu sūplok ūtrai, tū, kas beja pyrms sešim godim, i itū tá, šūvokor... I Opolū pazeiņ kotrs... Partū vari bīt drüss. Bet...” jys nūzapyusdams runōja, „kō ta mās tá streidejomās deļ tōs nīka pušstuņdis laikā. Voi tu dūmoj, ka jys ilgōk dzeivōš?”

„Daudzi, ka pušstuņdi...” ōrst dryumi atbiļdāja.

„Nu deļtō! Tūʀaiz mās palykom kūpā kaidys trejs stuņdis... Izdzārām trejs butelis. Šūʀaiz as, teiri kai parādzādams, pajiemu tik vīnu buteli leidza. Žāl, ka tu naatnesi rūžu. Táv šudiņ tūs dzeivūklī jōdūmoj — ir dīsgon...”

Ōrst nūpītni vārās iz greidu. Frakōtīs kungs attaisāja buteli, sadabōja namozgōtu ols glōzi, pīpiļdāja tū i snādzā ōrstam.

„Pateicūs, bet as teišam šūvokor vairōk navaru dzárt!”

„Kai pateik...” ūtrs eisi atbiļdāja. „Iz tovu veseleibu, muns naboga draugs!” I jys izdzārā glōzi ar vīnu viļcīni.

„Sovaida laimis izsaukums pi mirieja gultys!” ōrstis nanūcītā napīzeimōjš.

„Tu dūmoj? Bet voi jys šudiņ natikš valī nu vysom sovom kaiņtom, nu bacylym i nu sovys ōrprōteibys...”

„Ōrprōteibys?”

„Kai, voi tu nikō naasi dzierdiejš par jō ōrprōteibu? Maņ rōdīs, ka nu šōs sovys ōrprōteibys jys dabōja vysus šūs bacylus”.

„As pyrmū ņazi dzieržu, ka jys ar nervim slymōja”, atbīldāja ōrstis.

„O, ōrprōteigs jys beja jau nu laika gola. Tik mās vāļ nazynōm tōs kaitis. Mās tū saucām par idealismu. Bet pec tō, kod jys gōja kūpā ar prōteigim ļaudim, tod jō ōrprōteibu varāja jau ar rūkom taukstāt.”

„Atsazeistu, as nikō seviška...”

„Īdūmojit itū nāprōteibu: aizīt jys par kandidatu pi kaida prōteiga vaca mōceitōja. Izņaiž jam īkreit prōtā — šys asūt latvīš. Latvīš — latvīš, tī nikō navar darāt. Bet jys stōv iz tō, ka šam, kai mōceitōjam, jōkūpūt sovā draudzī ari tauteiba. Soki tok patš, kurs būdams gorā vasals cylvāks mieginōš savīnōt mōceitōja omotu ar tautiskīm centīnim? I nasavīnōja ari. Omots palyka pa sovam, kandidats ar sovim tautiskim centīnim pa sovam. Tod jam īgōja prōtā: kotrai tautai, kotram cylvākam ir sova īpatneja religeja. I šō dzeivis uzdavums asūt mūdynōt sovys tautys religiskūs spākus. „Tō as nazynu, kas ar tū religeji ir,” as atbīldieju, „bet as zynu, ka kotram cylvākam ir sovs īpatnejs vādars. I tovs pīnōkums bētu par sovu vādaru gōdōt. Nakaiteitu ari īzadzeivōt jaunōs bikšōs!” Voi tu dūmoj, ka jys manā klausāja? Pa pīršku sōka īt iz bīdreibom... turāt pīršklasiejumus. Losa vīnu vokoru, losa ūtru — ļaudš skotōs i nazyna kū darāt. „Atpakaļ rōpulš!” vīns soka i parausta placus. „Reideitōjš!” soka ūtrs i skotōs iz durovu pusi. „Nikas, dzejiska volūda!” soka trešs, „tik saturs naiztur kulturviesturnīka kritikys...”

Prōteigam cylvākam ar tu pītyktu. A jys: šys asūt vīnu paaudzi par agri pīdzimš... Šys raksteišūt nōkušai paaudzái. I tai sādāja, rakstāja i dyla. Skotīs, tī iz golda ir šōs ōrprōteibys herbarejs. Trešū dali apkolpōtōja gon jau pa slimeibys laiku b̄yš izkleisteriejusá pa prišklūgim; pazaver, kas tys vāļ par skaudzi!”

I jys ar aukiuni pagryudá rūkrokstu skaudzi. „Soki niu patš: voi tá nav tei brīsmēigō ōrprōteiba, pōrdūt vysu sovu myžu, vysu sovu jauneibu par makulaturu, ar kū lūgus aizkleisterāt! I kaidu myžu vāļ... Eh!”

Ūsainīs kungs ōtri pōrvylka ar speidūšū fraka pierdukni par acim. Tod jys nu jauna pīpīldāja glōzi.

Ōrstš beja nūpītns. Varāja rādžāt, ka svareigs vōrds dzymst jō dvāselī.

„Na jō idealisms jū nūmōcá...” jys teicá, „bet svešinīks navarāja sapraš̄t i nagribāja sapraš̄t jō. I svešinīkam dzeļža rūka”.

„Atstōsim řaizi tūs svešinīkus molā!” Frakōtīs kungs teicá. „Ir dīsgon m̄ysim pošim pūru, nu kurim solna nōk... Mini maņ koč vīnu vīneigu tautu, kurai šaidi idealisti ir vajdzeigi! Daži ar sovu naprōtu staigoj storp gudrim, bogotim kungim, cyti mierst ar sovu tautys mīlesteibu, kurys nivīnam nav vajdzeigs... Ak ka draugs: na tik svešinīki nasaprūt šū saucieji tuksnesī: i mās pošī asom par prōteigim, lai kavātu laiku taidim nīkim. Tá, skotīs, vīns mierst, kuru draugi seši godi tam atpakaļ par iergli gūdynōja, i šī pošī draugi sād, tá, i vīns dūmoj, kai dreižōk tikť atpakaļ pi nanūbeigtys preferansa partejis, a ūtrs riekinoj, voi vāļ īspāš aizskriť iz masku balli, lai tū aprakstāt deļ sova principala avīzis — trejs kapeikys par rindeni...”

Ōrstš vairs nadzierdāja jō beidzamū vōrdu. Jys beja pīzalicš pi slymō i klausājās. Kod jys pīzacālá, tod divejus pierstus izspīdá gulātōjam iz acim. „Jys jau ir izcītš...” jys klusom teicá.

Ūsainīs pazavārās stuņdinīkā.

„Vāļ nav desmit...” jys sacāja. Tai, jau iz reitdīnu maņ izīš vāļ divi roksti:, „Bōlō nōvā jau otkon nūlaupiejusá...” Nr.1 i Nr.2” „Šō goda sezona bez šaubom sasnādzá sovū augstumū ar vakarejū masku balli...” Kotram rokstam pa sešdesmit rindeņu, i rindená pa 3 kapeikys...”

Bet tod pieški jys, kai nūplauts kryta ceļūs pi myrūnā i sōka bučōt tō līsū rūku.

„Muns brōļš, Jonatan”, muns brōļ Jonatan!” jys leidz izmysumam satrikts saucá „koč as tovā vītā bȳtu mirš!”

Ūrstis atļōvā izatrokōt jō sōpōm. Pec breisnenā žurnalistis pīzacālá.

„Tai aizīt jī vysī, ar tōm pylnyjom sirdim” jys sacāja, „palīk tik taidi lupotys kai tu i as! Nōč!”

Pi durovom jys nūstōja.

„Iz jō krysta māsȳ liksim uzrokstu”, jys sacā: „vīnā pusī rakstāsīm: jys mīļōja sovū tautu, ūtrā pusī — jō mīlesteiba beja jō lōsts.”

Zemnīka dāls kōpá otkon zyrgam mugorā i jōja iz mōjom. Styprīs viejš dzyna jam acīs osys snīga odotys, a jys tō namanāja. Jō ocu plaksteni pīsola lada pylni.

Ūtrō kūdalá

Zemnīka dāls ora teirumā aiz bierzš. Tāvs i mōtá beja atsasāduši atsapyusdami zam līpys.

„Voi tu dālu esi redziejš kaidu řaizi smejūtīs, voi dzīžūt?” mōtá vaicōja.

„Nav jau jys vairōk puika!” tāvs atbiļdāja. „nōk jau prōta godūs...”, a patš nūlicá siermū golvu, lai sīva navarātu rādžāt jō ocu.

Mōtá nūzapyutá: „Cik biedeigi, cik tukši šī prōta godi!”

„Maņ tai rōdis, ka jam tī svešumā kaida nalaimá bļš nūtykusá!” jei vairōk poša sáv runōja. „Ar vīnu žalumu aizjōja, ar septeinim atjōja. Agrōk tok jys gōja pi maná, paraudōja. A tagad jam nav vairs nivīna, ar kū vōrdeni pōrmeiņ. Vīns patš nas sovu nostu.”

Tāvs naatbiļdāja nikō. Kod mōtá beja izgōjusá iz klāvu, tod jys apzavārá vysapleik, kai iz ļaunu dorbu taiseidamīs, i lieni aizgōja, kai rōdājās, sova teiruma vārtūs, i dreizi viņ izgaisa bierzī.

Pōrgōjš par bierzī jys nūstōja i rādž: dāls ar — ar, kotrā vogys golā nūstōj i dūmoj. I storp uzacim sazavalk dziļōs grumbys nu dūmom. Cytuŗaiz jys skotōs tōlumā, pōri mežim, par padebešim... Voi nu tinīnis nōkš atbiļdá jō dūmom?

„Atsasāsim, dāls!” sacā tāvs pi jō klōt pīidams.

Obi atsasāda grōvmalī pi lozdu kryuma, kur pavasara saulá beja sakaļtiejusá pārnejōs lopys.

„Mōtá gauži nūskumusá, dāls...” tāvs īsōka, „ka tu tik skumeigs. Jei navar saprast, parkū tu tik daudzi dūmoj. I prīcys tāv vairs nikaidys nav”.

„Nā, tāvs, prīcys maņ vairs nikaidys nav!” dāls atbiļdāja. „I nabjš nikod vairs...” jys par breisneni teicá.

Tāvs nascā nikō. Jys lieni kūdāja pārnejū smylgu ar sovīm vāļ boltyjīm zūbim.

„Pasaulī tik daudz jauneibys, dzīsmū i zīdu...” jys lieni teicá.

„Tikpať daudz vacuma, osoru i solnys...” dāls atbiļdāja. „Redzi, tāvs, tá ir tys, kas maņ nadūd mīra. Maņ gribātus pasaulī atrast taidu lītu, kurai tik vīna pusá ir, gribātus īdūmōť kū taidu, kas naneikst, navōrgst i naraud... As navaru atrast taidys lītys. Nav taidys dzeiveibys, kurai nabytu jōsamoksoj ar nōvi. Nav taidys

laimis, kura nabūtu laupeita nu cytim, voi kas naplauktu iz nalaimis stubura...”

„I par tū tu dūmoj?” tāvs nūskumš vaicōja.

„Da... nu reita leidz vokoram. I mīgā as tōs obejis dzieržu: laimis i nalaimis dzīsmi... As zynu tāvs: maņ nabyš mīra, cikom as naatmineišu šos brīsmēigōs meiklis, deļkō pasaulī navā laimis bez nalaimis”.

„I tu tū grybi atmināt?”

„Nikas cyts maņ tōs nasoka...”

Tāvs nūkōrā golvu.

„Tai stōsta par kaidu kupreiti...” jys lieni īsōka: „jam bejš kauns nu sova kuprainō pakriešlá. Tod jys pajiemš lōpstu i aizgōjš iz jyurmolu, iz jyurys balynōtōm smiļktim. Tī jys gribāja aprakť sovu pakriesli. Kū vairōk smiļkšu jys tam bārā viersā, tū augšōk cālās pakrieslis iz smiļkšu koponys... i lelōks beja jō kupris. Tik vokorā, kod nūrītāja saulá, tymsums apjāmá kupreiša nalaimeigū ānu...”

„Tai byš i ar mani, tāť...” dāls, tū saprosdams, sōpeigi atbiļdāja. „Tik nōvis nakť: tei pajimš vysys itaidys dūmys, nu kurom sirdš navar tikť valī.”

Tāvam acš palyka slápnys. Jys pōrvylka ar cītū dalnu par pīri kai svīdrus slauceidams.

„Zyni kū, dāls!” jys tod styngri teicá: „Nu pūra nivīns navar patš sevá izviļkť. Muna rūka tá ir par eisu. Jōj tu rudinī. Mekláj taidu cylvāku, kurs mōk meiklis mināt. Varbyť zyna koč vīns tovu meikli. I tu atjōsi iz mōjom jau bez itōm dūmom...”

„Táv taisneiba, tāvs!” Zemnikā dāls atbiļdāja.

Nōkušā rudinī mōtá spraudá cytu kūdali sprielnēicā i daudz raižu slaucāja acš, kod tymōs pīzalāja osoru, laikam nu āglis skola kūdeigīm dyumim. Viejš stypri pyutá i klabynōja ap ustobu; a Zemnika dāls jōja pa vieji vīns patš pa naktim iz austrumu pusi,

gaidamai saulái preteim. I dūmōja: kur as atrasšu cylvāku, kas atminās munu meikli?

* * *

Jōja Zemņika dāls pyrmū godu i nu ikkotra celinīka vaicōja: „Voi tu zyni taidu cylvāku, kurs vysys meiklis atmiņ?” Vysi celá gōjījeji grūzāja ar golvu.

Tik vīns sacāja: „Taida cylvāka as gon nazynu. Bet ir vīna taida grōmota. Tymā ir atbiļdis iz vysom meikļom.”

„Voi tu zyni, kam taida grōmota ir?”

„Tápať aiz meža ir vīns kolns. Iz tō kolna ir vīna moza mōjená. Tymā dzeivoj vacs veirs. Jam ir taida grōmota.”

Zemņika dāls aizjōja iz vacū. Ustobai beja vīns lūdzenš. Pi lūdzená Zemņika dāls īraudzāja ar boltu pologu apklōtu gaļdeni, iz kura lela, lela grōmota. Vacs, malnōs drābjōs gierbīs veirs, ar sudobra boltim motim, bet vāļ sorkonu vaigu, sādāja tī i lasāja lelū grōmotu. A par vysu ustabeni beja kai zalá āna pōrlīta, laikam nu līpys aiz lūdzená... Vītvitom rōdājās dzalton-sorkoni rītūšōs saulis storu gradzyni. Zemņika dāls breinōjās, cik skaidri beja lūdzená stykly: tik skaidri, ka caur tīm varāja rādžāt kopus iz ūtrys pīkaļnis... boltus marmora krystus ar efeju zaļumu, caur kuru mirdzāja zalta roksti, malnus spūdrus granita krystus i astris, kai klusys zvaigznis iz vīntuleigim kopim. Aiz kopim beja mežš, tymsu ágļu izraibōts rudiná krōsā ar zalta bārzim i ašná sorkonijom aņsom... Vyss beja tik kluss i mīreigs vokora sauleitis sorkonijā gaismys myglā, tai atškierts nu pasaulá trūkšnā, kai dorba cylvāks svātvokorā, kod mīgs par acim ar sovu meikstū rūku glōsta, a sirdš ir prīceiga par padareitū nedelis dorbu...

Zemņika dāls nadreikstāja traucāt siermgāļvi, cikom tys pať īraudzāja cīmeni i laipni památá ar golvu.

„As nazynu voi as eistā vītā býšu atgōjš...” Zemņika dāls nadrūsi īsōka.

Siermgaļvš jū pasādynōja i izvaicōja par jō vajdzeibu.

Zemnīka dāls pastōstāja vysu nu gola.

„Ak to tu grybi zynōt, deļkō pasaulī nav laimis bez nalaimis, nav dzeiveibys bez nōvis?” siermgaļvš dūmeigi īsōka. „Tu gribieji patš ar sovu prōtu atmināt šū meikli? Voi zyni, dāls: tyukstūšu godu jau cylvāki ir dūmōjuši par tū, desmit tyukstūšu cylvāku ir ap šū pyuliejušis.

Atminiejš šōs meiklis nav nivīns. Tei ir augstōka par cylvāka prōtu. Tei laimá i nalaimá īt augšōk par cylvāka prōtu.”

„To maņ bjš jōjōj atpakaļ pa tū pašu ceļu, pa kuru atjōju?” jauneklis nūskumš vaicōja. „To as nadabōšu zynōt tō, pec kō as ilgojūs?”

„Tai nav, dāls...” siermgaļvš mīreigi atbiļdāja. „Cylvāka prōts šōs meiklis atmināt navar. Bet tūmār tei mšsim nav palykusá par nūslāpumu. Tys, kō rūkōs stōv laimá i nalaimá, tys patš mšsim ir devš atbiļdi iz šū cylvāka sirdš namīreigū vaicōjumu.”

„Voi as ari dreiksteitu...” Zemnīka dāls sacā elpu aizraunūt.

„Deļkō nā, dāls, i tu dreiksti dziedāt šū atbiļdi. Tá, šymā grōmotā tei ir:.. Deļ vysim tei ir raksteita. Bet daudzējī tū nagryb dziedāt, daudzējī navar sapraš.”

Jauneklis uzbudynōts vārās iz siermgaļvi, kai gribādams jau nu jō lyupom nūskaitāt kotru nōkušū vōrdu.

„Atsasiest, dāls...” siermgaļvš sirsneigi sacāja.” Mšsim daudzi jōrunoj. Vysa šēi grōmota, tu zyni, ir saraksteita tik par šū vīnu meikli: parkū nav laimis bez nalaimis i parkū nav dzeiveibys bez nōvis?”

„Tod gon bjš symts sovaidu atbiļžu...” Zemnīka dāls nadrūsi pavaicōja.

„Nā, tik vīna atbiļdá. I eisūs vōrdūs tei sajemoma: nav laimis bez nalaimis, nav dzeiveibys bez nōvis partū, ka cylvāks ir aizmiersš Dīvu... Voi tu saprūti tū?”

I siermgaļvā spūdrīs acš sōka vārtīs iz jaunekli leidz jō dvāselis dziļumam.

„Najam par ļaunu, krystāv...” Zemņika dāls pec breisnenā nadržsi īsōka. „Redzi, nu bārza saknis izaug bārza atvasā, nu veitula saknis aug veitula atvasā. As zynu, ka ikkotram kūkam ir sovaida saknā i nu vīnys saknis navar divi vīnaidi kūki augt. Pasaulī ir daudz, tik daudz vysaidu bādu... kai ta tōs vysys var augt nu vīnys saknis?”

„Ir, dāls, tik trejs bādys pasaulī,” siermgaļvš mīreigi atbildāja, „ī tōs pošys ir tik vīnys. Tōs vīnys ir sierdīnā bādys, tōs ūtrīs ir griecinīka bādys, tōs trešīs ir mirieja bādys. Ka cylvāks nabytu aizmiersš Dīvu, to nabytu nivīnys bādys.”

„As, krystāv, labi nasaprūtu...”

„Pasaulī, bārns, ir daudz bōriņu, gryutdīnu-bōriņu. Nivīns cylvāks nav izskaitiejš i nivīns cylvāks nav apriekinōjš jūs osoru. Jī īt pa pasauli i raud, Jī raud, kod vacōkus pi bārnim rādž i draugus pi draugim... jīm nav vacōku, nav bārnu, nav draugu vōrda. Jī raud, kod runoj par taisneibu i vīnleidzeibu... jīm nikur navā taisneibys, jīm nivīns nagryb leidzeigs bīt. Jī raud, kod par tāvu zāmi stōsta i par dzimtini teic... jīm navā tāvu zāmis i nanūgiustamīs viejš zyna, kai jūs dzimtini sauc. Jī raud, kod jī pošī par sevi dūmoj: kotrs zyna, kō jys gryb, kotram ir pec kō dzeitīs i pyulātīs. A šī dzeivis gryutdīni verās iz dyumim i iz vieji, kurs snīgu putynoj: ari jīm jōizgaist, kai dyumim i jūs pādi nav vairs radzami iz boltō snīga. Tai jī grymst nu vīnys vīntuleibys ūtrā i skumis kai iudinā zōlis tynās ap jūs rūkom i kōjom...”

Siermgaļvš steivi vārās iz vīnu pošu vītu, kai tī bytu radzams vyss, kū jys sacā.

„I tu dūmoj, ka aizmiersšona...” vaicōja Zemņika dāls.

„Da, bārns: jī vairs nazyna celā atpakaļ iz sovu tāva sātu. Jī nazyna, ka vīns sād i gaida, dīnom i naktim gaida, voi jī nanōkš pi jō

atpakaļ. I pi sovom kryutim jys jūs spīstu i skūpsteitu jūs nūputiejušūs vaigus, i narunōtu par jūs pagōjušōm dīnom, lai izmūceita sirdš nu jauna nasōktu sōpāṭ. Nazyna šī gryutdīni, ka jūs kryutis snauž dōrga, dōrga dvāselá, tik dōrga, ka patš Dīvs pec jōs ilgojās. Taišni pec šūs dvāseļu jys ilgojās. Na pec tōm bogotijom i prīceigijom, a pec šūs nabogu dvāseļom. Nazyna jī, ka šys Dīvs atgōja iz pasauli, meklāja i saucá vysus, kam gryuši ir i kū vīntuleiba spīž. I pošam Dīvam beja gryuši jōcīš. Jys ir nosōjš nūpleisušys drābis, ir klausiejīs laimeigu ļaužu izsmīklūs. Deļtō jam gryutdīni tik mīly. Deļtō jys gaida dīnom i naktim, voi jī naiš pi jō, nanūlikš jō kliepī sovu vīntuleibu i sovys skumis. Cylvāks ir aizmiersš jū, vīns patš nas sovu nostu i raud pa pasauli staigōdams...”

Siermgalṽš otkon apklusá. Zemnīka dāls naižadrūsynoja jō traucāṭ.

„Tod tōs ūtrōs bādys” — siermgalṽš runōja tōļōk, i kai pagōtnis āna pōrzalaidá par jō seji „tōs ir griecinīku bādys. Tōs bādoj tī lapnī i tī, kas spieceigi jiuṭōs. Pa augstim kolnim jī staigōja i tōli vārās. Nōvis klusums beja ap jīm, lela vīntuleiba jūs cālá iz augšu, kai nu jyurys dybyna. „As vaļdeišu!” jūs pārkiuná bolss saucá, jīm dreikstāja atbīldāṭ tik jūs pašu atbaļšš. Cylvāku cīerstī celi jīm beja par šaurim, kōjis dauzājās pi cylvāku žūgim. „Spōrnūs as laistūs par tū vysu pōri!” jī teicá.

Mōtis lyugdāmōs vārās jīm pakaļ, sīvu osorys naspāja jūs nūturāṭ, bārnu meikstōs rūcenis jī sameidā iz cītō akminá... Bez saiškim, bez rūbeža, bez pagōtnis! Kolnu snīgainōs vārtinis beja tōli zamōk jūs, mōkuli grīzá jīm ceļu. Tod sōka vīns nu jīm stypri smītīs. Cyti atsavārā i dziedāja: „As natycu tovim spōrnim!” Jī gribāja tōļōk laistīs lapnumā, bet viejš násá atbaļsi nu kotrys pusis: „As natycu tovim spōrnim!” Šei naticēiba tynōs kai lada pavedīni ap jīm, i kū styprōk jī cālá sovus spōrnus, tū cīžōk tynōs soltī naticēibys pavedīni... Tī jī guļ — dzilá šliudūņu gaisā, kur sauleitá naspeid, kur

mieneša sudobrētōs kōjis cauri īt. Tī jī guļ i dzierd, kai nūzapyuš mōtá, dzierd, kai sīva klusi šņukšt. Kai bezmīga gulātōjs, kod aiz nabeidzamōs sōpu naktš naust gaismys blāzma. Bārna asarenis pa laseitái kreit iz jūs sirdš... Ir vāļ cytaidi griecinīki — tī, kam div dvāselis kryutīs. Vīna dvāselá stōv bolta i skaidra, kai marmora tāls, i skotōs iz sevi ar sovom skaidrōm acim. Ūtrō dvāselá atīt pa naktim, malnā sagā tei tynās i klusi runoj: „As zynu, kur skaista sīva tevá gaida... bet táv vīnam pošam jōnōk! As zynu, kur zaltu kaļ... bet táv vīnam pošam jōnōk! As zynu, kai tovu īnaidnīku sameit dubļūs... bet táv vīnam pošam jōnōk!” I tu celīs naktī i pa tymsu meklej sovys sātys durovu; bet kai tik tu kōji spār par slīksni, tī tova boltō dvāselá kai marmora tāls stōv i iz tevim verās ar sovom skaidrijom, skumeigijom acim. Tu lieni attaisi sovu lūgu i pa kluseņom kōp sovā dōrzā; i tī aiz kuplyjom rūzjom stōv tova boltō dvāselá, kai marmora tāls, i verās iz tevi sovom skaidrijom acim. Tod tevi sajem trokys dusmys, tu čār dubļus i svīd, vaigā sovai boltyjai dvāselái, tu siņ tū ar kulākim, meidi ar kōjom. Tu áj tī, kur skaista sīva tevi gaida, tu áj tī, kur zaltu kaļ, tu spraud, sovu naida nāzi pretinīka kryutīs... A kod tu atáj atpakaļ, tova boltō dvāselá otkon tīpaņ stōv... sameideita, apsplauta... tik tōs acš ir taidys paņ skaidrys i bezgola skumeigys. Tod sōcās brīsmēiga nycynōšona... kur cylvāks kaunīs patš sáv viersā splaņ. Tyukstūšu godu jys mozgōtu sovu dvāseli, bet jys zyna, ka tei nikod vairs natikš bolta. Tod jys bāg prūjom, kai pyrmīs brōlá slapkova, bāg pa plašū pasauli i nikur navar aizbāgņ... Redzi, dāls, tōs ir lelō griecinīka bādys, kod tu zyni: vysu tu sova lapnumā esi izpūstiejš, nikō naasi sasniedzš i nikō nasasniegsi... tod táv jōbāg pošam nu sevá i sovys vainis.”

Siermgalvš aizklōja ar obejom rūkom seji i gryuta sōpeiga nūzapyusšona cālās nu jō kryutim. Jys izlyka sovys rūkys iz attaiseitōs grōmotys i skumeigā bolsā runōja tōļōk: „Vīns īt pa pasauli dīnu i nakti i klausōs, kur griecinīki vaimanoj. Staigoj jys pa

mieneša apgaismōtim šliudūnim i pīlīčš golvu klausōs, kur iz augšu īt gryutys nūpyutys kai pīkusušī putyni iz jyurys vīl̄nim. Jys runoj naktš vīntuleibā i jō vōrdi sleid̄ pa boltū snīgu, viejš tūs pyuš pa šliudūņu škautņom: „As kōpšu, draugs, lājī pi tevā i jimšu tevi iz sovom rūkom i pamosam mās kōpsim obi iz augšu... Kōpsim dīnu kōpsim nakti, as apsīšu tovys rūkys, kod tōs palikš ašņainys nu lads škautņom, as ar sovu dvašu siļdeišu tovus saskrombōtūs pierstus i nūskupsteišu tāv nu aizsolušōm acim ladu i osorys. As izdzeišu tovus pagōjušūs godus nu tovys dzeiveibys i nu jauna stateišu pučēitis, kurys tu sovā lapnumā izmeidieji i skūpstāsīm otkon rūku tovai mōmulenāi, tova sīva tevā gaida i stōsta sovīm bārniem par tovu atīšonu... As paleidzeišu tāv, muns draugs i brōļ, jo as zynu tovys cīsšonys i maņ tevā žāl!” I jys stōv i gaida, tik slydons lads pleisdams nūreib, i viejš sviļpoj ap malnu kolna golūtni. Cylvāks ir par lapnu, lai cyts jū pacaltu, kur jys patš pec sovys gribeišonys ir kritš... I šys vīns īt tōļōk, partū ka mīga napazeist i stōv pi krystcelim malnā kūku pakrieslī i skotōs preteim bieglāmcelinīkam, i jys soka iz biegli-celinīku: „Dūd maņ sovu sameideitū dvāseli. As tū mīļoju i nūmozgōšu otkon boltu!” A celinīks dūdās sōnim, kai iztrauceits putyns, jys nazyna, voi patš ir tik kū sacieš tūs vōrdus, voi dzierdiejš: „Kas mani atrūn, tys mani nūkauš!..” Tai bāg cylvāks, i tys viņ, kam naīt mīgs, tys verās naktš tymsumā i raud̄ par naprōteigū cylvāku, kurs nagryb i nadreikš atmaš̄ nūst sovu bādu i mōneišonōs jiugu... Tod ir tōs mirieja bādys. Symtim dorbi tāv ir īsōkti i vāļ symti leidumu nūdūmōti... a dīna tik eisa! Vokora krāsla ītyn tovus dorbus i ītyn tovus nūdūmus, i tu nazyni, kas reitā dzeiš tōļōk tovu vogu. Tu apkamp̄ draugus i bīdrus, i sīva pīzamīdzās pi tovom kryutim, i tovi bārni vejās ap tevi kai apeineiši. Bet kopu zvons duņ i aicynoj, i tāv jōsaraun tyukstūš saitis, i jōatstōj symti ašņainus ciertumu, i tu patš nasaprūt, delkō tys vyss tai ir. Nōvā jōj iz sova polsō zyrga i skotōs tōlumā par zylyjim mežim. I zam tō

polsō zyrga pokovim steigst dyunī pučēitis i labeibys stībrs, i siermgaļvām spīžās iz kryutim soltýš pokovs, i mozi bārni tī kunkst, i spieceigīs jauneklis vāļ kai spiejeibā saceļ iz augšu dzeļzi saknībtūs kulākus... I mīdzās soltýš pokovs iz vaiga, skaistai sīvítai iz boltyjōm kryutim, i sazavalk grumbōs jōs veira ar svīdrim apklōtū pīri... Bet Nōvā jōj pa pasauli iz sova polsō zyrga i skotōs tōlumā pōri par zylyjīm mežim. Aiz jōs stīpās napōrrādzamā vārtinī sōpis i vaidi, i pa obejom molom jōs šausmeigō celá stōv bōly cylvāki, nasaprasšonā spīž sāv golvu i nazyna, voi tys sapyns, voi eistineiba. Nu polsō zyrga nōsim plyust myrūņu smoka, i tam priškā šveikst izmysuma malnē spōrni. Tyukstūšys cylvāku nu baiļom pōrvārstim vaigim bāg i skrīn, i vaimanoj... Vysi skrīn iz tū pošu pusi, iz zylyjīm mežim i vysy jiut, ka kōjis dreiz vairs naklausās, i soltýš pokovs šnākst aiz vīnam tyvōk i tyvōk aiz jūs mugorys... Tai jōj Nōvā iz sova polsō zyrga jau tyukstūšom godu pa pasauli i skotōs pōri par zylyjīm mežim. Symtu myužu kauly balynojās pa jōs ceļu, miļjoni ļaužu bāg nu jōs... vīnmār pa tū pošu ceļu, vīnmār par sovu seņču kaulym... I napalik jīm laika pazvārt, ni iz lobū, ni iz kairū pusi... Tī stōv myužēibys kolni, iz kurim Nōvis polsīs zyrgs nikod nav spierš sovu pokovu...”

„Myužēibys kolni!...” atsasaucá Zemņika dāls, vyss drebeidams.

„Vysa mýsu dzeiveiba ir kai sapyns...” Siermgaļvš golvu nūkōrš, gondreiz vairōk deļ sevá runōja. „Vysa mýsu dzeivá ir ryugtīs jyurys iudinš. Sapyna susātiva tu nasačersi i jyurys iudiná laseišu tu navari saskaitāt. Nōk vieji, nōk saulis sveļmá. Šyupojās iudiná lasis vātrys sacaltijā viļņu vaiņukā, i brauc tys myglys rotūs par snīgainīm kolnu augstumim. I gulstās tys tī, kur bezdibeņūs klinčom saknis ir, i rit tys sudobrans pa mieneša storu vāsmom, kur laksteigola trīc. Bet myužam tam jōit atpakaļ par jyurys leimini i jōzasyt ap tīm pošim krostim, i jōšļōc tys pať ryugtums pret stōvūšōm klinčom... Klusūs

breižūs, kod storp divim padebešim maun i nūlaiž ziegeļus, kai pīkusuša putyna spōrnus, tod kuginīks ziņkōreigi skotōs jyurys naizmārōjamā bezdibenī. I rādž jys, ka tī nu tymsuma pasaulā nasatrycynamys klintš, i kai glīmeži pi tōm stypri pīauguši ašnāsorkoni koralu. I jyurys straumis plyust garum klintōm, bet tōs lieni aug i celās, lieni, tyukstūšom godu. Ka tu vaicoj nu kuginīka, nu kureinis šei klintš ir cālusās, tod jys dūmōs nūgrimš tāv atbiļdās: nu myužeibys... Da, draugs: ir vāļ vīns cyts pasaulš aiz šōs mýsu namīreigōs i ryugtōs jyurys; ir vīns myužeigs pasaulš, kura pamati paslāpti tōli aiz mýsu dzeivis jyurys naizmārōjamīm bezdibenim. Bet klusūs breižūs, kod mās storp divejim dabasim maunom, tod mās varam nūmanāt, kai stīpās nasagraužamōs klintš iškā mýsu naapmīrynojamā dzeivis jjurā, stīpās iškā, kai myužeibys naapmīrynōtī licinīki. Kotrā glīmežī, kurs pīaudzš pi šōs klintš, kotrā ir paslāpta dōrga pierlā; ikkotrs koralu tynās pi tōs sovā ašnāsorkonumā. Atiņ ņaizi tys myužeigīs koralu mekleitōjs i pierļu zvejnīks, vārš breiniškeigōs zeiļōs bolti-palākys gaismys pierlis i koralus kai ašnā licinīka smukumu, vārš jys tōs myužeibai par dōrgu kokla rūtu...”

Kai dūmōs iz cytureini aizkleisdams, siermgalvš aplkusa. Pylnō mieneša stori lieni rūtōjās ap jō sudobrainīm motim.

„Da, dāls...” jys tod nūzapyusdams turpynōja, „cylvāki napazeist šō ūtrō pasaulā... tei ir jūs nalaimā, tys ir jūs pūsts. Jī ir aizmiersuši i nūzamaļdiejuši nu šō myužeigō pasaulā sliķšnā, ir nūgrymuši iznīceibys ryugtījūs iudiņūs — tys ir vysa ļaunuma saknā. I tūmār: ikkotru breidi jī dreiksteitu kloudzynōt pi myužeibys vōrtim. Ikkotru breidi jī dreiksteitu tī prasāt pec sovys bārna tīsys. Dzimtinā jīm vysim ir tī. Tī nav syurdīņu, partū ka vysī ir sova tāva kliepī. Tī nav griecinīku, partū ka vysī grāki nūkreit nu mýsu iz myužeibys sliķšnā kai nūvolkōtys drābis. Tī navā nōvis bādu, partū ka myužeiba iznīceibys napazeist. Kas ņaizi ir pajiems

sovā sirdī šos myužebys dūmys, tys sova dzeivis vokora gaida kai jauka sapyna: kai kōpurs jys atsagulš, kod atiš naktš, kai tauryns jys pazamūsš, kod zalta sauleitá atspeidās jō breiniškeigūs spōrnūs.

Zemnīka dāls nūbučōja siermgaļvā rūku.

„Tāvs, izmōci mani šos myužebys dūmys!” jys lyudzās, „Syuti mani paleigā munim nalaimeigijim brōlim!”

Siermgaļvš nūglōstāja jō golvu.

„Ir vīns cyts, kurs tevi izmōcās myužeigys dūmys,” jys atteicá „bādōs, tryukumā, sōpōs, i kod sirdš tukša teik. Cylvāks cylvākam šymā celā navar paleidzāt. Tī vysim jōgaida, jōzailgoj i jōcīš, tī jōjiut i jōizbauda kotram šos dzeivis nīceiba i tukšums... varbūt tūražiz atsataisās vīnam ūtram ausš iz myužebys dzīsīom.”

„A as? Kur lai as ejmu?”

„Tī, kur ceļš i gaida... Niu ar lobu nakti, dāls! Tá mýsim býš obejim vītys gona...”

Jys parōdāja iz vīnkōršom cysom sīnmalī.

Jauneklis navarāja gulāt. Klusom jys izgōja ōrā, apsodlōja sovu zyrgu i jōja pa rosainū zōlī. Slāpnī zori šaļtom sytōs jō korstijā vaigā. Par jū mirdzāja zvaigžņu bezgaleiba sovā klusijā gūdeibā. Zemnīka dāls dūmōja par tōm.

„Dabasu plašums nav myužeigs...” jys sáv teicá. „Voi patīši cylvākam varbūt dūmys, kurys ir plašōkys par vysim bezgaleigijim dabasim ar tūs zvaigžņu dzierkštom?”

Mežā jys sapyna zyrgu, sakiura guni i atsagula. Caur kūku zorim mirdzāja zvaigznis. Zemnīka dāla dūmys cālās augšōk i augšōk, cikom tōs pōrzagrīzā par sudobra gaismu i izgaisa dabasu dziļumā...

* * *

Reita vāsma nūšaļcá kūku golūs. Gryutys, vāsys rosys lasis byra caur kūku lopom iz dzaltonijōm sylnom i Zemnīka dālam seji.

Zemnīka dāls pazamūda. Šur tur jau dzīdēja putyni. Kūku golūs leigōjās gaisma. Zyrgs meikstā zōlī paiedš, stōvādams snaudá, šod tod pakustynōdams palākū lyupu.

„Kaidu as breineigu sapynu redzieju!” Zemnīka dāls staipeidamīs dūmōja. „Kaidys breineigys volūdys as sapynā dzierdieju. Itei dzeivá naasūt dzeivá, a sapyns. Itū kūku as tik sapynā radzu. I ka kūka zors maņ īsyta par vaigu, to tys asūt tik sapyns? Kod pavasarī speidūši lemeši gōž apleik pīmierkušū valānu, tod tys vyss tik sapyns... Kū cylvāks cīš, par kū jys leidz nōvái skumst, tys vyss tik sapyns...”

„Nā,” jys caldamīs sacā „kai lai as sáv tū īstōstu, ka as patš asmu sapyns? I ka vyss b̄ytu tik sapynu mūkom, kurys maņ pakal staigoj, kai susātivs saulis dīnā?”

Jys dagōja pi sova zyrga, kurs pazamūdīs pagrīzā pret jū golvu i soka bubināt.

„Nikō, siermeit...” jys sacā, zyrga koklu mīleigi glōsteidams, „pamássim sapynus sapynu laikim i jōsim tōļōk!”

Otkon Zemnīka dāls jōja vīnu godu. Jys ījōja vīnā breiniškeigā vītā.

Pa lobai rūkai jys rādžāja tuksnesi. Korstīs viejš gauži putynōja pōri kōpu dzaltonom ryndom palākōs smīļktš, sakorsušjā gaisā tricāja tōlumā bryunōs klintš. Nūgurušū kamieļu (žvirbļu) rynda sūļōja pa pušaižputynōtū stygu, beduinu boltjē mieteli to pazacālā, to gryma navīnaidā vieja pyusšonā. Pa kairai rūkai Zemnīka dāls rādžāja zylu iudini, pa kuru peļdāja miļzeigi lads goboly, pa tīm kōpelāja boltjē lōči i sauleitī siļdājās rūni, ar sovom opolyjōm acim sapsnaini skateidamīs tōlumā, kur vaļzivš pyutá iudini iz augšu. Par iudini i ladim skraidāja nasaskaitami jyurys putyni, garim kai nīdris lopa spōrnim, gon gaiši leigōdamīs pa skaidrū gaisu, gon izgaisdami, gon otkon pazarōdeidami zylā tōlumā kai vieja dzeitī snīga putekli. Storp jyuru i tuksnesi Zemnīka

dālam beja celā narádzāts mežš. Tys īzasōkōs tivleit̃ pec apaugušōs iz jyurys krosta ar kryumim tundrys, pa kurōs kryumim lūžņōja zīmeļu lopsa i pa pušatkusušim ezerenim peļdāja miļzeigi putynu bori. Prižu mežš ar vīnu palyka lelōks i lelōks, kura opol̃y, zylgonī skuju vaiņuki tai sovaidi šņōcā. Pa klusi nūskumušu āgļu zorim lākalāja sorkonōs vōvereitis. Tōļōk beja nūstōjuši tik kū izmozgōti bārzi, izkōruši kaļtāt̃ sovus smolkūs zareņus. Pi tīm klōtu drebāja myužeigi nūzabeidusā apsa i šveikstāja meikstōs dzeivis meklātōja līpa. Tōļōk vārās breinōdamīs iz sovom styprijom rūkom tyukstūšu godu vacīs ūzuls i nasaprasšonā purynōja sovu vacū golvu partū, ka spužlopainam lauram ir tik daudz kō klausātīs kauneigijā mirtis šveiksteišonā. I caur mirtis smolkōm lapeņom speidāja dīnvydu saulī citroni, oranži i aprikosi, vāļ tōļōk čaukstāja i brakšāja Indejis nīdris zam elefanta gryutijīm sūlim, cikom tur šur paspeidāja iztrauceitō tīgera raibī sōni. Poša tuksneša molā cālās zylā gaisā ploti paļmu lopu vaiņuki i skatājās pōri par putynōtōm viejī smiļktim. Tī aiz meža kai pasaulā rūbeža rōdājās lela kolnu ailā, kurys snīgainī goly stīpās pošūs padebešūs... Tik vīns kolns pazacālās augšōk par šīm vysim i vīntuļš ierglis lidōja ap tū...

Ilgī beja jōmeklej Zemņika dālam, cikom jys atroda moz īmeideitu stidzeni. Zyls mikrieslis apjāmā jū. Kai sapynā jys skatājās iz nasaraustamim vītenim, kuri tynōs leidz kūka golam, ašnā-sorkonus zīdus iz lāji nūkōruši. Nūbīdeitys sturnys lācā par nasaskaitamim puču kryumim, i satrauceiti mierkači izlaisdami eiskus klīdzīņus ōtri slāpās kūku viersyņōs, nu kureinis ziņkōreigi vārās iz jōjieju. Nazkur bīzumā atskanāja brīsmēiga ryukšona, ocumirkli vyss mežš palyka kai izmirš. Zemņika dāla zyrgs nūdrebāja kai apsis lopa.

Beidzūt teirumi, dōrzs i pošā vydā mōja ar kiupūšu škūrstynu. Mōrkūs peļdāja vysvysaidi gon pazeistami, gon napazeistami iudinā putyni i storp akminim pa krosta molu saudājās zivtenis.

Breinōdamīs, Zemņika dāls izstaigōja vysu mōji. Vīnā vītā vysa sīna beja nūsprausta ar taurynim, cytā vītā beja butelis pylņys spirta, spirtā vysvysaidi kustūni i kukaini. Otkon cytūs vysaidūs traukūs vyra šaidi-taidi škeistumi i tvaiks progōjš stykla trūbōs otkon palyka par iudini, par zyļu, zaļu, sorkonu... Cylvāka tī nabeja nivīna. Jys īgōja dōrzā. Ilgi jys meklāja storp breineigijīm puču kryumim, cikom dōrza molā īraudzāja cylvāku. Tys beja pušmyuža veirītš ar briļļom iz acim. Jys beja atsagulš iz vādara zōlī i cauru polu styklu vārās iz mozu kukaineiti.

„Dīvs paleidz!” Zemņika dāls sacā, „voi natrauceju?”

Pušmyuža veirs drusceiņ pasmeignāja.

„Nu,” jys teicā „pi itō dorba lobs palelynojūšs styklis maņ vairōk paleidz kai tovs Dīvs. Voi tu nu tō siermgaļvā atgōji?”

„Da!”

„Jys tāv gribāja īstōstāt, ka itei dzeivā nimoz nav dzeivā?”

„Da!”

„Naboga veceiņš! Jys vāļ nu aizpagōjuša godu simtenā. As ņaizi jū aicynōju, sok, lai atīt — maņ vysaidi instrumenti, lai iztaisa maņ kaidu eksperimentu nu sova ūtra pasaulā. Bet naatgō!”

„Voi jiuš ar sovīm instrumentim varit daudz rādžāt?” Zemņika dāls nadrūsi pavaicōja.

„Vairōk kai cyti!”

„Voi jiuš litom ūtru pusi varot rādžāt?”

„I pošu sirdi, na tik ūtru pusi.”

„To jiuš zynot, deļkō pasaulī tik daudz nalaimis?”

Pušmyuža cylvāks pacālā iz jū sovys briļļainōs acš.

„Pasaulī?” Tu gribieji sacāt: deļkō storp cylvākim tik daudz nalaiū.

„Voi ta tys nav vīna olga?”

Pušmyuža veirītš otkon drusceiņ pasmeignāja.

„Myužam tei pošā vacō pōsoka: ka sōp cylvākam zūbi, to tī sōp vysai radeibai. Voi tu zyni, cik cylvāku ir pavysam pasaulī?”

„Školā stōstāja...”

„A voi tu zyni, ka šymā iudinā glōzī ir vairōk kustūņu kai vysā pasaulī cylvāku?”

Zemnīka dāls izplātā acš.

„Verīs!” pušmyuža veirs turpynōja, „tā, šymā iudinā laseitī pi muna piersta, ir vairōk kustūņu, kai vyslelōkā pasaulā piļsātā cylvāku. Iz kotrys laseitis, iz kotrys lapenis dzeivoj, tai sokūt, vasals pasaulš.

A cik taurinteņu, cik tōrpeņu, cik zivteņu, cik putineņu gaisā!.. Tu navari sūlā paspārť, pať tī tymā tukšijā tūksni, ka naredzeisi tyukstūšu dzeiveibys, saprūtams, ka tāv deļ itō bỹš acš. Vysi itī naizskaitami kustūneiši i dzeivinīceni dzeivoj ikkotrs sovu dzeivi, prīcojās, dusmojās, miļoj, vairojās... Lai cylvāks bỹtu vyss pasaulš! Da, kas to ir tovs pasaulš?” Iz mỹsu zámis cylvāks ir tik nīceiga dalá nu vysys radeibys. A kas ir mỹsu zámá pret vysu bezgaleibu? Vierīs naktī iz nasaskaitamu zvaigžņu daudzumu... Tu dūmoj, ka tī nazyn kaidys dzierksteitis sabāgušys dabasūs nu cylvāku gunkurim? Tōs vysys, draugs, ir pasauli, lelōki, styprōki, kai šys puteklis, kū mās par zámi saucom. Tu grybi lai cylvāka nalaimá ir vysys šōs bezgaleibys nalaimá! Nā, draugs, šei bezgaleiba ir pastōviejusá jau myužeibys godus, pyrms tō kai beja atsateistiejš cylvāks. I tei vāļ myužeibys pastōvās, kod jau beidzamīs cylvāks bỹš nūgrimš soltyjūs lads kopūs. Par vīnu putekli vairōk voi mozōk, nu tō pasaulā gaita nazamainōs.”

„I vysā šymā bezgaleigā dobā tak volda nōvā i nalaimá...” Zemnīka dāls īzadrūsynōjās sacāť.

„Nōvā i nalaimá — otkon tei pošā vacō dzīsmá!” atsasaucá pušmyuža veirs. „Voi ta nōvā kaida nalaimá! Voi redzi šū mozū myuseni, kura tik jautri, tik mīleigi spīdz sovu mīlesteibys

dzīsmeni? Tik šūreit tei ir dzymusá i saulá nabýš vāļ rītiejusá, kai tei nūmierš. Voi tō pec tei nalaimēiga? Nā, draugs, tei taipaļ bauda sovu dzeivis laimi, taipaļ vīnojās kaisleibā ar sovu izrādžātū, taipaļ prīcojās, kod izadávās kur atraš lobu vītu deļ ūlys, deļ sovys cilts pavairōšonys. Deļkō lai tei namiertu vokorā kod sauleitá rī? Sovus pīnōkumus tei ir padariejusá, sovu dzeivi ir izbaudiejusá... lai snauž, lai duš! Da, tod býtu nalaimá, ka tei ūtrā reitā atsamūstūs. I kō lai tei mūstās? Mīlesteiba vairs nabýš jōs sirdī, pīnōkumu tai vairs nav, spēka nav... Bez nūlyuka, bez vajdzeibys tei lai skraida nu vīnys lapenis iz ūtru. Nā, draugs, nōvá nav nalaimá, kod esi dariejš sovu dorbu. Nalaimá ir dzeivōt bez dzeivis mierká...”

Zemņika dālam sōka golvā vyss iť juku-jukom.

„A cylvāks tak sajiut nōvi kai nalaimi!” jys sacā, „i prōts tō navar pōrgrūzāt.”

Pušmyuža cylvāks savylka uzacš.

„Cylvāks...” jys teicā, „tys, zynoms, myužam býš nalaimōs.”

„Kō deļ?”

„Tō deļ ka jys atsakōpá nu dobys. Dobā nalaimis nav. Tī tik myužeiga dzeivis kōreiba i myužeiga dzeivis pōrgrūzeišona.

„Nu poša mozō kustūneiša leidz elefantam i vaļzivš miļženám — vysur tei poša dobys teikšona — dzeivōt i dzeiveibu vairōt. Vysa doba pec tō tik dzanās. Nu pyrmō ocumirklá ikkotrs radiejums klausōs tik sova dzeivis devieja, dora sovu nu dobys izlyktū pīnōkumu. Kod jys ir padariejš sovu dorbu, jys izgaist tikpaļ mīreigi, dūdams vītu sovim pecnōciejim.

Tik cylvāks gōja i sacā: nā, as naklauseišu šō dobys lykuma; mani voda vāļ vīns cyts spēks, kō dobā par veļti meklāt... Sacālā cylvāks sovam celám vysapleik osus ierškeižus i paš ašņōdams pliešās caur tīm cauri. Runoj jys par tū sovu sovaidū augstū spēku, kas vīns ir i tūmār trič, kod atīt tei stuņdá, kod jōpōrzagrižās i jam. Dobā naīt gaisšonā nivīns spēks. Bet cylvāks tūmār

naatsadrūsynoņās ticāt, ka jō seviškīs spāks bēs myužeigi. Verīs, šymā atkrisšonā nu dobys ir cylvāka nalaimá i lōsts. Prīcojīs, strōdoj, mīļoj, vōrgsti... i miersti, kod esi vysu izdariejš. Tys ir dobys ceļš. Iz tū jei aicynoj cylvāku. I cylvāks naatrasš mīra, cikom nabēs atsagrīzš pi dobys... voi kai puteklis i palni, voi kai radiejums, kurs gryb bēt tik mozs lūceklis bezgaleigijōs dzeiveibys mōjōs...”

„Kas atsvabynōš tūs cylvākus nu šō ūtrō lykuma kuri tū jau jiut sovā sirdi?”

„Nōvá!”

„I kai as varātu paleidzāt pi šō atsvabynōšonys dorba?”

„Miersti!”

Pušmyuža veirītš otkon nūzalīcá zōlī i vārās iz mozū kukaineiti.

Meža molā Zemņīka dāls nūstōja. Jys pazavārā iz tuksnesi, pazavārā iz jyuru i pīlyka pīrāi klōt rūku.

„Atpakaļ pi dobys... atpakaļ pi dobys...” jys runōja patš sevī. „Māš tō vairs navarūt. I tūmār... Nā, siermeiņ, jōsim tōļōk.”

* * *

I otkon jōja Zemņīka dāls vīnu godu. Beidzūt jys ījōja lelā, lelā piļsātā. Ūstys molā jys rādžāja nasaskaitamys kugu mačtys. Ūtrā piļsātys pusī beja nūryuguši fabriku škūrstyni. A pa vydu ripōja roti ar gumejis ritinim i lelyjūs magazinu lūgūs mirdžāja zalts, sudobrs i dōrgi audumi.

Zemņīka dāls rādžāja daudzi nūkvāpušu i nūputiejušu cylvāku seju. Vysi zylōs i palākōs dorba blūžōs, sīvītis ar lelu lokotu ap izdylušim placim. Vysim jīm beja sorkonys pučis pi kryutim, vysi jī gōja dryumim vaigim iz vīnu pusi.

Zemņīka dāls pagrīzā sovu siermeiti iz tū pošu pusi.

Iz lela laukuma sazapuļcājās šī dorba ļaudš nu vysom pušom īdami, nu ūstys, nu fabrikom. Vysi vārās iz vīnu vītu i gaidāja.

I tod izkōpá iz dieļu paaugstynōjuma jauns cylvāks i sōka runōt. Jys runōja par dorbu i dorba cylvākim, par bodu i par bagateibu. Dryumī veirīši nūpītni pagrūzāja ar golvom, sīvišu izdzysušijōs acīs pazarōdājās sovaida guņš.

Zemnīka dāls nasaprota, kū jauneklis runōja. Tik daži vōrdi īgōja jō prōtā.

„Máš zynom, kur meklejama cylvāku nalaimis saknā...” jys teicá. „Máš asom atminiejuši šū nažieleigū meikli, kurō tyukstūšim godu cylvākus vōrdzynōja. Tō deļ iz prišku brōli i mōsyt! Atsvabynōsim tūs, kas cīš, nu jūs nalaimis!”

Ar gaviļom i dzīsmom pavadāja veirīši i sīvītis šū jaunekli iz mōjom. A Zemnīka dāls palyka pi vōrtim stōvūt.

Vālā vokorā jys pīzadauzāja pi svešō jauneklá durovom. „Tá voi nikur!” sirdš jam runōja „Varbūt, tá beja patiseiba!”

Sveišis jauneklis sādāja iz krāsla pi vīnkōršō rokstamō golda.

Zalá lampys kupola susātivs kryta pa dalái iz grōmotom i iz jauneklá smukū vaigu. Jys pacálá sovys dedzeigōs acš iz īgōjieju.

„As nasaprota šudiņ tevá...” Zemnīka dāls teicá „i as gōju pi tevá pec padūma.”

Jauneklis pasādynōja jū i aizdūmeigi nūzavārā iz jō apjukušū seji, gaideidams, cikom gosts īsōkš runōt.

„As ilgi meklieju taisneibys...” Zemnīka dāls sacā, „i naasmu atradš. Kur ir cylvāka nalaimis saknā?”

„Kur tu meklieji atbiļdis?” vaicōja jauneklis.

Zemnīka dāls izstōstāja, kur beja i kū dzierdāja.

„Jī obi moldōs!” jauneklis teicá, „kai tys siermgalvš, tai i tys pušmyuža veirītš. Na deļtō cylvāks nalaimeigs, ka jys nu Dīva ir atsastōjš i na deļtō, ka jys atsakōpá nu dobys, a deļtō, ka cylvāks atsagrīzá nu cylvāka. Vīni verās iz padebešim: tī augšā asūt eistō dzeivá. Tys tik sapyns, maldeišonōs i pūsts. I jī atsagrīzá nu šōs dzeivis i nu tō cylvāka, kū dzeļža važys ir saistiejušys pi šōs pošys

dzeivis. I ūtri naatzeist cylvākā nikō cylvāciska, nikō kas jū pacaltu par dobu i prosa, lai vysur otkon vaļdeitu tik dobys lykums. Da, jauks jau ir šys lykums deļ tīm, kuri spieceigi, veikly i kam osi zūbi: cik tāv spāka voi viļteibys, tik tāv tiseibys iz dzeivi. A ka tāv sirdš sōp par tovim mozōkijīm brōlim, ka tu dūmoj, ka varbūt nu jūs bārnim i bārnu bārnim ņaiz pīdzimš veiri, kuri vysai ciļvēcāi dzeivi viġlōku padarās i ka tāv sirdš ašņojās deļ tīm, kurim jōgaist pakrieslī, narādžātīm nu saulis, jau pyrms jī — ka Jonatans — „baudiejuši makeneit mads...” tod miersti kūpā ar jīm, partū ka jīm nav ticeibys iz dzeivi. Voi na tai skanāja tōs nagrūzamōs dobys lykums? Nā, draugs, mās asom dzymuši šymā pasaulī, to laikam i mēsīm tā kaids uzdavums būs. Deļtō pagrīz acš nu dabasim i verīs iz leidumu i plašumu tovā priškā! Mūsu prōts mūsus atškieš nu naprōteigys dobys. Deļtō laikam tys cylvākam dūts, lai caur tū cylvāks būtu ciļvēcēigs. Stōjis otkon pi dorba šymā pasaulī, savoldi sovys kōreibys i egoismu, īkōrtoj sovu i leidzcylvāku dzeivi pec cylvāku prōta lykumim... i izgaisš nataisneiba i varmōceiba, izgaisš nabadzeiba i pūsts, palikš otkon sōrti tovu nūvōrdzynōtū bārnu vaigi i ar tū patš sajussi, ka naasi līks i nadereigs šymā pasaulī, ka i tu esi — draugs voi moz strōdōjš pi ciļvēcis kulturys dorba. I ka tod pec augļu pylna vokora tāv atiš dzeivis rudinš, tu tūmār bez baiļom vareisi vārtīs myužēigam mīram preteim: tovs augums, tova mīsa iznikš, a tovs dorbs palikš i tovi bārni tū strōdōš tōļōk.

„I voi dreiz atiš šī ciļvēcis zalta laiki?” Zemņika dāls, elpu aizturādams, vaicōja.

Jauneklis ryugti pasmeignāja.

„Pa prišku jōnūmierst tī tam siermgalvām. Tod jōmierst tam, kas tik dobys lykumu gryb klausāt. Jōpalik vysim cylvākim tikť nalaimeigim, ka jī nivīns vairs navarās patš sāv paleidzāt. Tod būs cylvākam lelō ilgōšonōs pec cylvāka, tod atiš lelō atzeišona, ka cylvāka prōts ir cylvāka vīneigīs Dīvs i vaļdinīks.”

„Voi as kū varātu šymā celā strōdōt, pa kuru laimis laiki atīt?”
Mirdzūšom acim vaicōja Zemņika dāls.

„Tu?.. Varbūt! Ka tāv bētu tik daudz dūšys...”

I jys klusom pi ausš pateicá Zemņika dālam vīnu vōrdu.

Zemņika dāls palyka bōls.

„Nā, as tai navaru!” jys klusu teicá.

Jauneklis aizasmājās.

„As aizmiersu, ka tu esi Zemņika dāls!” jys sacā. „Tova bierneiba nav sameideita iz piļsātys akminim, nav tovys kryuťš vōrgušys, cītušys fabrikys dyumūs, nav tova mōsa sovu gūdu pōrdavusá tam, kas mōk zaltu kalť, tovys ausš nav dzierdiejušys bādu dzīsmis... Tāv, draugs, jōstōv nūmalī, kod dorba veirs sovai nōkūtnái it preteim!”

...Tōli beja Zemņika dālam iz sātu jōť. Zīmeļu viejš nūrōvá jam capuri, rudiná sorma čārās motūs. Zemņika dāls tō namanāja. Pasaulī beja tik daudz pūsta i nalaimis, ka jys navarāja nivīnam paleidzāt...

Trešo kūdalá

Kod atgōja rudinš, mōtá spraudá ratenī beidzamū kūdali. Dāls jōja iz dīnvydu pusi. Jam nabeja lykuši mīra jauneklá beidzami vōrdi, jam gribājās stōvāt tūs ryndā, kuri nōkūtnái it preteim.

Voi jys daudz beja jōjš, voi moz — dīnu jys naskaitāja, — bet pavasarī jys dadzyna celá gōjieji. Kod labi iz jū pazavārā, tod pazyna: jys beja tys patš jauneklis, kuru veirīši i sīvītis gavileidami pavadāja iz sātu.

Zemņika dāls nūkōpá nu zyrga i paleidzāja jauneklám ikōpť sodlūs. Jys gōja patš kōjom, a jauneklis jōja. Jys jōja i stōstāja

Zemnīka dālam par nōkušim zalta laikim. Zemnīka dāls klausājās i breinōjās. Tai jī palyka par draugim.

Tōlumā kiupāja fabriku škūrstyni.

„Tá máš nūstōsim!” jauneklis sacāja i nūkōpá nu zyrga.

„Deļkō tu vairs nagribi jōt?” vaicōja Zemnīka dāls.

„Máš vysi asom brōli!” paskaidrōja jauneklis. „Tai navar bīt mýsu storpā, ka vīns lelōks par ūtru. Ka navar vysi jōt, to navajag jōt nivīnam.”

Šūs vōrdus klausūtīs, Zemnīka dālam sirdš sylā. Tai jī gōja: vīns pa lobū pusi, ūtrs pa kairū, zyrgs pa vydu. Zyrgs natraucāja jūs draudzeibys.

Fabrikā Zemnīka dālam reiba golva: vysur dyucá, reibāja, svilpá, čaikstāja. Vysur grīzās, lūcājās, cylōjās. Jō placi palyka jāly nu gryutijīm sitīnim, rūkys palyka ašņainys nu osōm skaidom. A sirdš jō beja prīceiga, partū ka tagad jys stōvāja tūs ryndā, kas nōkūtnái īt preteim.

Vokorūs jys klausājās sova bīdra runā. Jam rōdājās, ka jō acš palik ar kotru dīnu gaišōkys. Ka jys ar vīnu kōp caur mōkulim augšōk kolnā. I kod jys bīš pošā golā, tod rādžās, kai nōkš cilvīecis zalta laiki i kai tūrná vaktnīks, sauķš lai vysi īt jam preteim.

Jys sōka peļnāt nauđu. Bīdrs lobprōt pajámá pusi nu jō peļnis. Tai auga jūs draudzeiba.

Svātdīņōs nūkvāpuši, nūputiejuši veirīši i sadylušōs sīvītis gōja iz lelū laukumu i klausājās, kū Zemnīka dāla draugs runōja. Jī vysi ar gaviļom pavadāja jū iz sātu, a Zemnīka dāls tik dreikstāja tivleņ pec jō īt. I jō sirdš sylā par taidu gūdu.

Trejs řaizis nu jauneklā vadeiti, gōja veirīši i sīvītis ar dzīsmōm i sorkonom pučom pret zalta laikim. I trejs řaizis jī atgōja atpakaļ nūpleisuši, nūsoluši, izsolkuši i slymi. Sorkonōs pučis jī beja atstōjuši celā molā iz sovu bārnu kopim. Ar vīnu sovaidōk jī vārās iz sovu vadūni, veirīši vairs namātōja pōrlīcynōjuši ar golvom, sīvīšu

izdzysušjās acīs nalīsmēja vairs sovaida guņš. Nūsķums par pasaulā napateiceibu, jauneklis staigēja pa ustobu, a Zemņika dāls jū prīcynēja. Jauneklis atkryta iz gultys i dryumi vārās grīstūs...

„Maņ jōit nu šajinis prūjom!” kaidā dīnā jys sacāja.

Zemņika dāls nūsķuma.

„As ar tevim īšu leidz!” jys sacāja.

„Iz kureini īt?” jauneklis ryugti vaicēja: „vysur taipať ir bejš, vysur taipať bjš. Ar gaviļom sagaida, ar akminim pavoda... šei mozticeigō ciltš!”

Zemņika dāls nazynēja kū sacāt.

Jō draugs pīzatoryuka kōjōs.

„Nā, tys tai navar bjt!” jys īsōka runōť i jō acš sōka kvalōť.

„Bodu mierdami, jī naspiej staigōť pa šū tuksneša ceļu. Nu dabasim jīm nabierst nikaida manna. Ka maņ bjtū zalts, nasaskaitami daudzi zalta, tod as jūs borōtu, dzirdeitu i aizvastu leidz apsūleitai zámái!”

„A tu vysod runōji, ka zalts asūt strōdnīka veira nōvis zōlis... Zemņika dāls nadržūsi atgōdynēja.

„Da, nōvis zōlis!” atsasaucá jō bīdrs. Tys izsyuc drūšeibu i cereibu iz lobōkim laikim. Bet as radzu: mjšu laikūs vāļ nav cytu zōļu pret šū nōveitōji, kai tik nōvis zōlis pret nōvis zōļom...”

I jys nūgryma gryutōs dūmōs. Zemņika dāls gōja pi dorba.

„Nav lelōkys nalaimis, kai tys, ka cylvāks patš vairs natič sovai ticeibai!” vokorā sacā draugs i jī obi klusāja.

Ūtrā dīnā pušdīņōs Zemņika dāls atgōja iz sātu pīķusš. Jō draugs gulāja iz gultys i vārās grīstūs.

„Kai tu nūsveids?” jys vaicēja nu Zemņika dāla.

„Da, laiks korsts i dorba daudzi...”

„Cīk daudz svīdru lejās pi dorba!” runēja tōļōk draugs.

„Ka tūs vysus varātu sakrōť vīna vītā... i pōrvārš par zaltu...”

„Tī piļsātā dzeivojūt taidis cylvāks, kurs nu vysa mōkūt zaltu taisāt...” jūkōja Zemņika dāls, a sirdš jam palyka gauži nūspīsta.

Vokorā jys atroda bīdri lelym sūlim staigojūt pa ustobu. Raizis div jys nūstōja i gribāja Zemņika dālam kū sacāt, bet nūzaturājās i staigōja tōļōk. Beidzūt jys nūstōja.

„Voi tu esi styprs?” jys vaicōja Zemņika dāla.

Tys parōdāja jam sovys dzeislōtōs rūkys.

„Nā, voi tu gorā esi styprs? Voi tu vareisi panāst vysu ļaužu nycynōšonu, zynōdams, ka tova līta ir loba? Voi tu vari aizlīgť sovu ticeibu ļaužu priškā, lai tū globōtu leidz lobōkim laikim?”

Zemņika dāls palyka nūpītns i snādzá draugam rūku.

„Vysu, kū tu dareisi, tū as dareišu!” jys sacā. „I ka nivīns vairs táv natycātu, as tūmār ticeišu táv i nōkameibai!”

Draugs svineigi spīdá jam rūku.

„As beju tī, pi tō veira, kas nu vysa zaltu taisa... ar satricūšu bolsu jys sacā „jys sūlājās nūsvartť ar zaltu vysus dorba veira svīdrus...”

„Par mani tu esi kungs i pavielnīks!” Zemņika dāls atsasaucá,

„Tō ir par moz. Mýsu nūdūmi ir par lelym, lai tūs ar nīka leidzeklim izvášť. Voi táv pītyktu spāka, sakrōť tūs vysus svīdrus, kas mýsu fabrikā lejās?”

„Ka tu tō grybi — as dareišu!” Zemņika dāls klusi atbīldāja. Jam pret acim stōvāja vysu tū nūgurušū strōdnīku ryndys, kuri saleikuši iz dyucūšom mašiņom, ilgōjās pec svātvokora zvona.

Tai krōja Zemņika dāls dorba veira svīdrus, a jō draugs násá tūs veiram, kurs nu vysa zaltu taisāja.

Goda beigōs jī pōrskaitāja sovu krōjumu.

„Par moz, par moz!” — draugs nūzapyutá. „Tai mýsim jōstrōdoj pīcdesmit godu, lai beidzūt máš varātu aicynōť sovus brōļus preteim lobōkim laikim, bet tod máš poši vairs naspāsim cáľť sovys vāzdys.”

Jys atsagula gultā i vārās grīstūs.

Ūtrā reitā jys sacā iz Zemņika dālu:

„Fabrikā ir vāss. Ītaisāsīm taidu vītu, kur dorba cylvākim bļš sazasiļdāt”

Jī ītaisāja pi fabrikys vōrtim vītu, kur dorba cylvākim apzasiļdātīs... ōrspuseigi i īškeigi. I dorba cylvāki gōja i siļdājās, i beja prīceigi, a jūs svīdri plyudā tōļōk iz veiru, kurs nu vysa mōk zaltu taisāt.

„Vāļ moz, vāļ moz!” Zemņika dāla draugs žālōjās, kod jī otkon pec goda pōrskaitēja sovu krōjumu. Jys nazynōja, kai pavairōt svīdru daudzumu.

Nōkušō dīnā beja sastdīnā. Jau nu stuņdom sešom dorba cylvāki siļdājās pi Zemņika dāla i jō drauga, i beja prīceigi i vārās, kai jūs svīdri plyudā prūjom.

Zemņika dāla draugs stōvāja pi lūga i vārās iz pogolmu, kur stōvāja dorba cylvāku sīvys i bārni, gaideidami dorba cylvākus izejmūt nu syltys vītys.

„Breinums! Dabasi līkās skaidri, a leits lej...”

Kod jys lobōk izavārā, tys nabeja leits. Tōs bej osorys, kurys byra nu acim dorba cylvāku sīvom i bārnim.

Izražizis Zemņika dāla bīdrām pōrgōja kai gaismys stors par vaigu. Ōtri jys pagiva capuri i aizgōja iz veiru, kurs nu vysa mōcāja zaltu taisāt.

Bet vieli jys pīgōja. Pādejī dorba cylvāki dzīdōdami gōja prūjom pa īlu. Zemņika dāls žōvōja.

„Niu as zynu!” Jō bīdrs atsasaucā, capuri nūsvīsdams iz golda. „I nu osorom var taisāt zaltu.”

„Tā pi mūsu šei līta īt dīsgon jautri!” Zemņika dāls atbiļdāja.

„A tī pogolmā?.. Mūsīm jōjem i tei līta sovōs rūkōs...”

I jī jāmā tū lītu sovōs rūkōs. Dorba cylvāku svīdri i jūs pīdereigū osorys plyudā prūjom iz veiru, kurs nu vysa mōk zaltu taisāt.

Zemnīka dāls i jō draugs skaitāja kotru sastdīnis vokoru sovu krōjumu i runōja par lelū dīnu, kod jī iziṣ ar karūgim i pučom nōkameibai pretī. Jūs krōjums vairōjās ar kotru nūdzeivōtu nedeli i jīm atlyka ar vīnu mozōk laika runōt par karūgim i pučom. Pusi nu tō krōjuma globōja Zemnīka dāls, ūtru pusi jō draugs. Nauda natraucāja jūs draudzeibai...

Tūmār pasaulī vyss izneikst. Ari eista draudzeiba...

Tys nūtyka trešō goda beigōs. Jī skaitāja sovu krōjumu i prīcōjās.

„Kas tū b̄ytu dūmōjš, ka mās tiksīm pi taidys naudys!” jī runōja, tod apklusā. Nūzaskaidrōja, ka vīns zalta gabalens̄ nabeja eists!

„E, tys ir caur tovu nauzmaneibu!” draugs sacāja.

„Voi nu tovy vīglprōteibys!” Zemnīka dāls atciertā.

„Kū? Tu, zemnīka puika, sōksi mani rōt?”

„Nu, ka tys zemnīka puika nab̄ytu tevā vīlčš cauri, tod seņ jau tevi b̄ytu vutš apādušys...” Zemnīka dāls atbīldāja.

Vāļ trejs vōrdi nu bīdra pusi i četri nu Zemnīka dāla, i nazkas žvaksteidams nūkryta iz akminā greidys. Kod jī pazavārā — tī tik druponys; jūs draudzeiba beja sapleisusā...

Draugs pajāmā pusi nu jūs krōjuma i aizgōja iz dīnvydim. Kod Zemnīka dāls apsodlōja sovu siermū i izjōja pa piļsātys vōrtim, tod nabeja nivīnā, kas jū pavoda. Jys nūlaidā siermeiša povodu i siermeitš tácāja lānu rikseiti iz tāva sātys pusi.

Catūrtō kūdalá

Zemnīka dāls iztaisāja tāvam jaunu ustobu, mōtái — klāvu. Vysi kaimini gōja, breinōjās i gribāja bīt par draugim Zemnīka dālam. A jam pošam nabeja nikaidys prīcys.

Pa řaizái jys attaisāja skreini, kura beja pylna speideigim zalta gabalenim. Jys rušynōjās pa zalta gabalenim i ryugti smājās.

„To tá muna jauneiba!” jys runōja, „to tá muna sirdš ilgōšonōs i mīlesteiba. Osoru tá tik daudz i nūpyutu i lōstu. I tik daudz kauna...”

Jys patš soka dzeļtāt kai voska ritiņš.

Ļaudš breinōjās i purynōja golvys.

„Vyss jam ir, a mīra nav!” tai runō.

Mōtá glōstāja jam vaigu i sacāja:

„Monts táv ir, gūds ir, gudreiba ir... soki tak, dielen, kō táv nav?”

„Laimis nav;” dāls atbiļdāja i aizlyka vaigu ar rūkom.

Tāvs ilgi dūmōja i beidzūt sacā:

„Mýsim ar mōti nikō nabeja, kod jauni bejom, a laimá mýsim beja. Laikam gon tik cylvāks var cylvākam dūt laimi. Meklāj, dāls, cylvāka, kas táv laimi dūš!”

Dāls nikō naatbiļdāja, mōtá nūskuma. Jai īgōja prōtā seņ dzierdāti vōrdi: ka bez pavedīnā palaisšūt dālu pasaulī, to atpakaļ lai vairs nagaidūt. Jai vairōk nabeja nivīnys Laimis kūdalis.

Vysu vosoru dāls staigōja kluss i aizadūmōjš. Rudinī jys sacāja:

„Nikō mōt: golva matās sierma, augumam gaist jauneibys spēks, a sirdš vāļ naapklust. Laid, mōt, mani pasaulī — sirdái laimis meklāt”

Mōtá prasāja, lai pagaidūt pavasara. Jei cerāja, ka leidz pavasaram dāls aizspīšūt jai acš. Pavasarš atgōja, a nōvā nagōja. Jei lyudzās, lai vāļ leidz rudinām pagaidūt. Rudinš atgōja, a nōvā

nagōja. Tik dāls dzeltāja ar kotru dīnu kai voska ritinš. Rudinī mōtā sacāja:

„Navaru, dāls, vairōk vārtis tovōs žālobōs. Jōj, meklāj... Voi ta tova laimā bēs iudinī nūsleikusā...”

Kod dāls beja izjōjš pa vōrtim, mōtā pajāmā rateni i aizgōja iz vacū ustobu. Tī jei nūcierpa sovus sudobrboltūs motus, pataisāja nu tīm catūrtū kūdali i īspraudā tūs pi sprieleicys. Acš jai beja sausys... Osorom ir sovs mārs...

* * *

Ilgi jōja Zemņika dāls iz zīmeļu pusi. Zīmeļu zvaigznā jau gondreiž jam stōvāja iz golvys, a sovys sirdš-laimis jys vāļ nabeja atradš.

Jam stōstāja, ka tōļōk iz zīmelim asūt augsts kolns, iz tō kolna skaista muiža. Tymā muižā siežūt breineigi skaista jaunova, gaideidama sova tautīša atjōjūt. Kas izjōšūt stōvijā kolnā, tys bēsūt jōs tautītš. Zemņika dālam sirdš mudrōk sōka pukstāt, jys pīmīdzā sovam baltenām sōnūs.

Vāļ palyka trejs jōjamōs dīnys, kod Zemņika dāls pījōja pi stōvō kolna. Jys īraudzāja vysvysaidus kungu dālus i tivlejūs, i tōlejūs. Cytam beja malns zyrgs, cytam bārs, cytam ar sudobru apkolts. Kotru reitu jī vysī izjōja iz lauka i tūlaik laidās stōvijā kolnā. Bet tik vīns beja ŗaizi ticš leidz puškolnam, i tam pošam beja jōzalaiž rōpu atpakaļ.

Kungu dāly īraudzāja Zemņika dālu.

„Kur tu ar itū ōzi?” jī smājās.

„Jiusim garum...” Zemņika dāls atbiļdāja.

„To jau tāv vāļ kaida dīna jōpagaida, cikom boltjš pavysam sakaļšš. Iznāsš obejus viejš kolnā, kai dodža zīdu.”

„Lobōk pa viejam kolnā, nakai pret vieji grōvī!” Zemņika dāls atbiļdāja i borōja sovu boltū.

Reitā otkon izjōja vysī kungu dāly i laidās pret kolnu. Zemņika dāls apsodlōja sovu boltū i runōja patš sevī.

„Muns tāvs mani mōcāja kolnus arč: nikod taišni iz augšu, tik apleik, tik apleik...”

I jys sōka lieneitī jōt ap kolnu, ar vīnu augšōk i augšōk.

Kungu dali skrāja jam garum.

„Māš nazynōjam, ka i ōži daboj apleik ejamu slimeibu!” Jī smājās.

Kod jys otkon beja ņaizi apjōjš ap kolnu, tod kungu dāly gōja kai ar eceižom nu kolna lāji.

„As nazynōju, ka kungu zyrgim obejūs golūs acš...” Zemņika dāls sacā. Kungu dālym nabeja valis atbiļdāt.

Pyrmā dīnā Zemņika dāls apjōja desmit ņaizu ap kolnu i tyka gondreiž pusī: ūtrā dīnā jys apjōja divdesmit ņaizu i varāja jau muižys suņus dzierdāt.

Trešā dīnā jys apjōja trejdsdesmit ņaizu i pīvakarī pīkloudzynōja pi muižys vōrtim.

Izskrāja nykni suni i sōka rīt Zemņika dālu. Zemņika dāls izvylka nu kabatys sudobra dalderus i svīdā sunim. Tī bāga kaukdami.

Skaistō dzaltoneitā sādāja pi lūga.

„Kū tī suni tai brīsmēigi plieš?” jei prasāja sovai rūkys maitai. „Tys drūši viņ ir voi žyds, voi zemņiks.”

Rūkys maita izgōja pazavārt i atskrāja rūkys plateidama. „Jaunkundž, jaunkundž, precinīks atjōjš!” jei sacāja.

„Tak beidzūt” jaunova vīgli nūzapyutā i vaicō: „Kaidis jys ir?”

„Patš kai vosks, zyrgs kai kleperš, bet sunim svīž ar dalderim.”

Skaistō jaunova atmátā lyupu.

„Soki jam, ka asmu cytam... Nā, vād jū ustobā i pasok, ka dīnā vāļ nav golā. A poša āj aiz vōrtim i verīs, voi najōj cyts.”

Kotru stuņdi vaicōja skaistō jaunova iz rūkys máitu: „Voi jōj?” I kotru stuņdi beja atbiļdá nu rūkys máitys: „Najōj...”

Ūtrā reitā attaisāja gūda ustobai lūgus i īvādá Zemņika dālu iškā. Skaistōs jaunovys mōtá spīdá jam rūku i turāja mutauteni pi ocu i daguna, máitys tāvs syta jam iz placa, brōli myrkšynōja jam ar acim. A poša skaistō jaunova sādāja kai rūzá i dává jam nūbučōt diveju pierstu golus. Zemņika dālam beja jōstōsta, ka jys ir bejs fabrikants i leltiergōtōjs i tagad dzeivoj nu sova kapitāla. Voi jam ir bejuši tāvs i mōtá, partū jaunī rodi aizmiersa pavaicōt.

I tai nūtyka, ka Zemņika dāls sasnādzá sovu sirdš laimi, i ka skaistō jaunova sagaidāja beidzūt precinīka, i ka muižys jaunkungi pīdzeivōja svaini, kurs saprota, kod myrkšynōja ar acim. Kōzys nūdžará klusys i jaunīs pōreitš aizbraucá iz tōlom skaistom zámom.

Nazkur sādāja vacō māmená vacā ustobā i sprādá sudobrboltu kūdali. Acš jai beja sausys partū, ka osorom ir sovs mārs...

Zemņika dāls sādāja i breinōjās: kaida beja tei sirdš laimá! Kotru dīnu gordi iedīni, lobi veini, bolti goldauti i skaistys kundzis, a par vysom skaistōka beja jō poša sirdš karalíná... zaidā, pierļōs i zalta kolumūs. Muzyka skanāja, ap pušdīņom kūkūs šaļcá mīls viejenš, jyurys zylums šypōja ar samtu izklōtu laiveni. Taida beja tei sirdš laimá!

Kod gaudōja rudiná vieji, kod palāki mōkuli steidzeigi styumās iz dīnvydim, tod Zemņika dālam pa ņaizjom aizamiersa jō sirdš laimá, ar raudeigom acim jys vārās iz augstīm kolnim, aiz kurim atsarūn dzimtiná. Kod nōkušā pavasarī jī braucá atpakaļ iz zīmeļu rodim, tod Zemņika dāls kučeram saciejš pavysam sovaidu ceļu. Koč nu tōlinis jam gribājās pazavārt iz dyumim, kuri kiupāja nu tāva ceplá. Turklōt jam izgōja gondreiž naidis ar skaistū kundzi: jei pavysam navarāja saprast, kai var jiuģt vacū steivū balteni kūpā.

Rādžāja Zemņika dāls vāļ tūs laukus, pa kurim jys beja staigōjš jauneibā i dūmōjš sovys jauneibys dūmys, kai svešinīks i bieglis. Jys

izkōpá nu meikstūs rotu i divejis osorys jam nūkryta dzimtinis zámī...

Tod nūtyka nalaimá. Vacīs, steivīs baltenš izražizis sōka trokōt... zvīdzá, spardājās i svaidājās par ilyukšim pōri iz zemņika sātys pusi, kura beja natōli nu celá molys. Trejs řaizis šveikstāja osō peicka pa gaisu, trejs řaizis pazacālá baltenš, žieleigi aizazvīdžš, nūkryta i beja pagolam...

Jaunō kundzá sādāja myrūná garbumā rotūs. Ar spieceigu rūku Zemņika dāls izrōvá jū nu rotu.

„Vád mani... iudiná...” jei čyukstāja i rōdāja iz mōjis pusi.

A Zemņika dāls navádá jōš iz jaunōš mōjis pusi. Tīpať pi vacōš līpys beja vacō pušsagrymusá. — Tei beja gondreiž tai kai tyvōk.

Patymsijā ustobā sādāja vácineitá sprāsdama sudobrboltu kūdali. Golvā jai beja vacūs ļaužu ausaineitá dzili izm aukta. Īgōja kungs i bōlō kundzá. Ratenš apstōja, vácineitái drebāja celi nu lela uztraukuma.

„Lyudzu, voi mās tá navarātu dabōť glōzis solta iudiná?” Vairōk nabeja kungam kō sacāť.

Vácineitái rūkys vōji nūzalaídá caur sōnim. Jei tai pazavārá mudri iz kunga i iz bōlōš kundzis.

„Voi varom iť?” kungs runōja svešā volūdā.

„Da... tá gaisš ļūti slykts...”

I jī aizgōja... paļdis napasceidami.

Vácineitá otkon atsasāda pi ratená. Acš jai palyka tymsys i piersti drebāja.

Kučerš beja atjiudžš naboga boltū. Meļni tagad styprōk varāja kopōť cītū ceļu. Tōlumā izgaisa rotu trūksnis.

Tryuka vácineitis sudobrboltīš pavedīnš...

Beigys

Bolta kai ūbuļņeicys zīds golva Zemņika dālam. Laikam par daudzi sylti speiđ iz jō augstūs rodu žielesteibys saulá. Tī apakšá jī vysī prīcojás, šī rodi. Jō kundzá sáđ vāļ vīnmār kai rūzá zeidá, pierļōs i zalta kolumūs. Muzykys skanis i dzīsmis nazyn kai atrūn ceļu leidz Zemņika dāla tynsijai ustobai.

Deļkō jam ustoba ir tynsa? Vajag pagrīzť mozu pūdzeni i tei aizspeidās symtu sváču gaismā. Bet nā, lai palīk tynsa... tys lobōk saskaņ ar jō tynsijōm dūmom.

Četri komuli Zemņika dālam prīškā... progōjušū laiku komuli. Seņ jau tī stōvāja jō atvilktņī, jys beidōs pi tīm pīzadūrť... kauns i žalobys... A šūvokor atīt sōpu dūmys kai tuksneša viejš par jū. Tōs spīžās kotrā dvāselis kaktenī, lieni, kryuťš žņaugdamys, elpu aizjymdamys. Deļkam bāgť nu sōpōm? Lai sōp, lai syurst, lai aizamierst tagadnis gryutōs likstys.

Jys lieni tyn pyrmū komuli. Lieni viejš pyuš nu dzimtinis pusis, pazaceļ kai sōpis i tod otkon nūklust. Tai nūzapyutá mōtá, kod sirdái gryuši beja.

Zemņika dāls tyn ūtrū komuli.

Lāns leits syt pret luga rūtīm, čaukstļ līpu lopōs i syucās mitrijā rudiná zámī.

Tai raudōja mōtá, kod dvāselī vairs nabeja sōpōm vītys.

Zemņika dāls tyn trešū komuli.

Kas par duneišonu, tik klusā, tik vīnaida, iz mīru aicynojūša? Voi lājī jaunu dzīsmi dzīdōš? Nā, tys ir nu dzimtinis. Tai duņ stuņdinīks dzimtinis kopūs, kod bierneni brīn pa dzaltonijōm smīļkteņom.

Zemņika dāls tyn catūrtū komuli.

Nūklust viejēš, nūstōj leits, nadzierd, zvona duneišonys. Augšā caur līpu lopom speid, zvaigzneitis, mīreigi, klusi, tōli nūst nu pasaulā i tō ļaunuma. Zemnīka dāls ilgi verās zvaigžņu mīrā i dūmoj ilgys dūmys, cikam tōs pōrzavierš par sudobra gaisu i izgaist dabasu dziļumā...

